

slovenski čebelar

1 9 6 7

LETO LXIX

ŠT. 3

VSEBINA

France Guna: Prišla bo pomlad	65
Edi Senegačnik: Spomladanski pregled čebel in krmljenje na zalego s fumidilom B	68
L. S.: Peter Močnik — osemdesetletnik	71
Virmašan: Vzroki slabih čebeljih družin	74
R. B.: Nosestavost spomladi 1966	76
Pavel Breclj: Kako uničujejo naše čebele	77
Leopold Debevec: Maršali, generali, admirali in žuželke — čebele	78
Franjo Krištof: Čebelarstvo potovanje po Dolenjski in naš izlet	79
Julij Mayer: Stranski proizvodi v čebelarstvu (Prevod iz Apiaete).	80
Anton Topolovec: Mladina nekdanj in danes	84
Viktorijan Demšar: Se o velikem čebelarju 18. stoletja Petru Pavlu Glavarju	88
Utrinki	92

ZDRAVSTVENI KOTICEK

Dr. Leon Kocjan: Pomen bakteriološkega pregleda zimskih mrtvic za zdravje čebel	95
Dr. Leon Kocjan: Še nekaj važnih navodil	95

NOVICE IZ ČEBELARSKEGA SVETA

Se o gradilnem satniku. Nove čebelarke knjige. Čebelarjenje med medvedi. Bele čebele. Poraba hrane. Čebelja paša ob robu gozda	97
--	----

NASA ORGANIZACIJA

Izveček iz zapisnika 9. seje IO dne 10. januarja 1967. Predavanje predsednika Avstrijske čebelarke zveze g. Alojzija Tropperja v Ljubljani. Zbor belokranjskih čebelarjev	100
---	-----

List izhaja vsakega 1. v mesecu. Člani, ki plačujejo letno članarino 1700 din, ga prejemaajo zastonj. Izdaja ga Zveza čebelarških društev za Slovenijo v Ljubljani, Cankarjeva cesta 3/II, tiska CP Delo — obrat Triglavsko tiskarna v Ljubljani, ureja uredniški odbor: Valentin Benedičič, Ivan Majcen, Slavko Raič, France Rome, Edi Senegačnik in Joško Slander. Odgovorni urednik Edi Senegačnik. Letna naročnina za nečlane 2000 din, za inozemstvo 2500 din. Posamezna številka na 32 straneh stane 250 din, na 16 straneh 120 din. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje članarino v obrokih, se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. To velja tudi za naročnino. Številka žiro računa pri Narodni banki v Ljubljani, Miklošičeva cesta, 503/8-557

PRIŠLA BO POMLAD...

FRANCE GUNA

Slovenska zemlje leži v tistem prijaznem podnebnem pasu, kjer se nam leto za leto tako lepo vrstijo štirje letni časi, od katerih je vsak po svoje res važen, zanimiv in privlačen. Prava med njimi pa je seveda pomlad, ki prav sedaj prihaja. Njeno bogato vsebino nam v našem materinem jeziku odlično označuje že sam izraz »pomlad«, pod katerim pojmujejo vse lepo in dobro: sonce z njegovo blagodejno toploto, upanje na srečo in radost, predvsem pa novo življenje; to pa ni le v naravi, temveč zlasti tudi v naših sreih.

Zato je po končani zimi, ki smo se je kljub njeni poeziji nazadnje vendarle naveličali, pomlad še posebno zaželena. Nič čudnega torej, če jo opevajo in kličejo številne ljudske pesmi, ki obenem razodevajo naše hrepenenje po njej. Kdo jih ne pozna, teh naših preprostih, a tako ljubkih pristrčnih in iskrenih pesmic.

»Pomladi vse se veseli...«, res — prav vse, staro in mlado, otroci in odrasli. Kako koprni po njej marsikak bolnik! In starejši ljudje, ti jo znajo še posebno ceniti kakor sonce za goro jim je zatoniła mladost, a zdaj naj jim pomlad vrne vsaj delček tistega najlepšega, kar je za večno izgubljeno. Menim pa, da ni človeka, ki bi se tako veselil pomladi kot čebelar; za njega ima pomlad še posebne čare, zato gleda nanjo prav po svoje. Saj s pomladjo pride čas, ko znova zaživi njegov uljnjak. Sončen

dan, veseli zvončki in mehke mačice pomenijo njemu mnogo več kot drugim zemljanom. Vse te lepote in vrednote doživlja namreč skupno s svojimi čebelicami, torej v dvoje in zato dvojno. Ko uživajo njegove čebelice, uživa tudi on. Sončni žarki imajo zanj dvojno toplino: ko gleda, kako se v njih poigravajo drobne svetlokrilke, obiščejo isti žarki s svojo milino sleherni kotiček njegove duše.

Če gre vse po sreči, je marec za naše čebele že kar bogat mesec, saj se včasih celo zalesketa že prvi med v celicah. Ker je zima v vsakem panju bolj ali manj skrčila število delavk, je za to skrčeno število živali že kar dovolj paše. Da bi nam bilo le vreme naklonjeno! Kdor ima spomladansko reso, sme od nje pričakovati že kar lep donos. A kar je še važnejše: dobra paša na resju položi najboljši temelj nadaljnjemu razmahu naših plemenjakov. A kaj, ko sušec tako rad otepa s svojim repom! »Brezen ima rep zavit«, je zapisal že Valentin Vodnik. Zato pozebejo često prav v tem mesecu velike množine cvetja in prenekatera marljiva in požrtvovalna delavka se ne vrne več v panj.

Kakor čebele tako čaka tudi čebelarja v tem mesecu resno delo. Čas zimskega počitka je za nami, torej veselo na delo!

Zdaj se bo gotovo že našel topel dan, da kar takoj temeljito počistiš dno vsakega panja. Do sedaj se je nabralo že več ali manj mrtvic, zlasti pa tudi mnogo drobirja od zjedenih pokrovcev. V tem drobirju se bo na debelo zaredil mrčes — voščeni molj, če dna skrbno ne ostržeš. Za šibkejše družine je uničujoče delo voščenega molja ali večje naravnost porazno. Ko se ta golazen dovolj razpase med drobirjem, navali še na satje in uniči prav vse, kar je nezasedenega. Stranski sati so dobesedno preresetani, moljeve ličinke pa se zaglodajo celo v les. Nazadnje je v panju le še skromna peščica čebel, proti njej pa roji večč, ki ob toplih večerih pri vseh žrelih silijo v sosednje panje. V dobro urejenih čebelarstvih seveda ne pride tako daleč.

Kdor je jeseni prekril dna panjev z lepenko, ima sedaj na njih pregledne slike prezimovanja posameznih panjev. Vzporedne redi drobirja mu povedo, na katerih satih je družina prezimovala oziroma po katerih ulicah se je zimska gruča pomikala. Pri osirotelih panjih najdeš med mrtvicami včasih tudi matico. Ob večjih kupih mrtvic razmišljaj o vzrokih in jih skušaj na vsak način ugotoviti! Tu ali tam naletiš v kupu mrtvic tudi na mrtvo rovko ali celo miš: škodo, ki jo je naredila, je plačala z življenjem.

Če opaziš vlažne slamnice ali rosne stene panja, ne misli, da je čebelam prevroče in jih ne razodevaj! Slamnice in drugo odejo vzamemo iz panja le v toliko, da se na soncu ali toplem vetru dobro presuši, a jo takoj spet denemo v panj. Vedi, da ravno v tem času čebele še posebno potrebujejo toploto in to za razvoj zalege! Janša izrecno priporoča: »Spomladi so še hladne noči, zato je prav dobro zvečer panje s plahtami in s čim drugim odeti . . ., da se čebele v panju razprostro in lahko več zalege zasedejo in negujejo.« Tu namreč misli odevanje uljnjakovega pročelja oziroma panjskih končnic.

Zaradi toplote čebelje družine zdaj tudi utesnjujemo; to je koristno posebno za panje, ki jih je zima očitno ali prekomerno izčrpala. Z ločilno

desko omejimo čebeljo družino le na toliko satov, kolikor jih lahko zasede. Drugo nezasedeno satje spravimo v omare, praznino ob ločilni deski pa rahlo nadevamo z oblanjem. Take utesnjene družinice se potem izredno krepko razvijajo, posebno še, če imajo rodovitne mlade matice in dobro pašo.

Naslednje važno opravilo je tako imenovani spomladanski pregled panjev. V marcu si hoče biti dober čebelar že popolnoma na jasnem o vsakem svojem plemenjaku. Tu gre predvsem za vprašanje zaloge, matice, zalege, zdravstvenega stanja in satovja. Nekateri opravijo ta pregled skoro prenatalčno: sat za satom zlagajo na kozico, kar pa je v tem času za čebelje gnezdo le prekrut poseg, četudi je dan topel. Preudaren čebelar sploh le redkokdaj in to le v najnujnejših primerih izlaga čebelje gnezdo na kozico. Mnogo mu pove že čebelje vrvenje na panjski bradi, pogled v prostor pod satovje ali med ulice. Sat potegne iz panja le na pol, a le toliko satov, da pride do zalege ali medu, pa že ve, kako je z družino.

Brezmatični družini dodamo matico ali pa celo rezervno družinico. Preveč oslabele družine, ki jim tudi utesnjevanje ne more pomagati, pridružimo srednjemočnim družinam. Matice, če so dobre, porabimo pri osirotelih družinah, prav zato z združevanji nekoliko odlašamo.

Pomanjkljivo zalogo dopolnimo, kot smo povedali že v februarški številki »Čebelarja«. Za vzpodbudo primešamo sladkorni raztopini kako žlico medu. Če je upravičen sum bolezní — noseme, bomo segli še po nose-maku ali fumidilu, pri čemer pa moramo strogo upoštevati navodila, ki so priložena zdravilom.

Krmljenje na zalego v marcu še ne pride v poštev, čeprav bi si jaz za češnjev cvet in za sadno drevje zelo želel že docela razvitih družin. Toda izkušnje nas uče, da je ta zgoten razmah zalege preveč tvegan. Pride nov in dolgotrajen val mraza ali celo sneg, čebele se zopet skrčijo in zalega na periferiji gnezda je obsojena na smrt. V marcu, aprilu ali tudi v maju nam je včasih ostalo že toliko čebel v snegu, da je bilo normalno ogrevanje zalege resno ogroženo.

Pri pregledu zalege nas zanima njen obseg in seveda razporeditev po celicah: če je lepo strnjena in se krogi pokrite zalege, ličink in jajčec vrstijo lepo drug okoli drugega, ni pomisleka niti proti zalegi niti proti matici.

Tudi s satjem je navadno vse v redu, sicer smo pa že v jeseni pazili na to. Odstranimo le kake stranske plesnive sate, izpraznjene črne ali pa tudi kako preobilno trotovino.

Pač pa skrbno pazimo, da bo zdaj v napajalnikih vedno čista tekoča voda in da prav vse svoje čebele usmerimo izključno na to napajališče. S tem si jih ohranimo mnogo več, kot bi si človek mislil. To je posebno važno zlasti ob škropljenju sadnega drevja. Čebele naj bodo svojega napajališča tako navajene, da ne bo niti ena letala srkat strupene rose na sadno drevje ali na trato pod njim. Ob škropljenju sadnega drevja mora biti v današnjem času čebelar prav tako buden in previden kot ob izbruhu te ali one čebelje bolezni.

SPOMLADANSKI PREGLED ČEBEL IN KRMLJENJE NA ZALEGO S FUMIDILOM B*

EDI SENEGACNIK

Topli pomladni sončni žarki so zbudili naravo k novemu življenju. Prvi znaki obujene narave so že tu: zeleneče trate so se pobelile z zvončki, na sončnih legah so že prej pokukale na svetli dan rumene trobentice, na leskovih grmičih so se razpustili abranci, na vrbah pa razcvetele nežne mačice. Koliko veselja in privlačnosti za človekove oči! Vso to lepoto narave so zaznale tudi naše čebelice, saj se je tudi v panjih ob toplih sončnih žarkih porajalo novo življenje. Prvo pomladno cvetje vabi tudi čebele, da se napijejo v nežnih medovnikih sladke medicinine in da ponesejo s prašnikov cvetni prah, ta čudoviti beljakovinski kruhek, ki ga prav zdaj tako zelo potrebuje v panjih se porajajoči mladi naraščaj.

Zdaj se začinja delo tudi za čebelarja. Motil bi se, kdor bi menil, da je treba že kar zdaj vse panje temeljito pregledati. Čebelar bo presojal čebelje družine kar z opazovanjem na bradah panjev in že po samem letu čebel spoznal, kako močan je posamezen panj. Pri tem pa bo lahko ugotavljal, če je v redu ali ne. Panji, iz katerih čebele živahno izletavajo in na povratku prinašajo obnožino, so popolnoma v redu. Obnožina je najzanesljivejši znak, da je v panju že zalega, ki potrebuje sveže beljakovinske hrane. Prav tako je v redu tudi panj, iz katerega prinašajo čebele mrtvice ali drobir: vse to je znak, da ima čebelja družina čut za red in čistočo. Kjer pa čebele ne izletavajo preveč živahno in tudi ne nosijo obnožine, tam bi utegnilo biti kaj narobe.

Prav tako je tudi pri panjih, kjer opazimo na bradi po več majhnih trotov ali celo trojtjih spačkov. Tu je postala matica jalova — trotovka. V takem panju najdemo potem grbasto zalego. S hitrim posegom vso stvar takoj uredimo: zaležene sate s tako zalego odstranimo, prav tako uničimo tudi matico, panju pa dodamo rezervno družinico z mlado matico. Take družine mora imeti čebelar vedno na voljo. Rezervne družinice dodamo tudi tistim panjem, ki so izgubili matico in so zdaj brezmatični. Take panje prav lahko opazimo na večer po lepem izletnem dnevu. Pred čebelnjakom malo postojmo in prisluškujmo. Brezmatični panj bo šumel in se ne bo pomiril tako kot drugi.

Dobri panji, v katerih smo zazimili večinoma mlade čebele, sploh nimajo mrtvic. Kolikor pa jih morda tudi je, jih čebele same sproti znosijo iz panja. Če pa se nam kljub vsemu zazdi kaka družina sumljiva, jo le preglejmo. Vedimo pa, da mora biti vsak poseg v čebeljo družino ob tem času kar najhitreje opravljen. Panj odpremo. Hitro ugotovimo, kje je gnezdo, in izvlečemo sat iz njegove sredine. Če je zalega lepo pokrita in ima panj tudi dovolj hrane, potem je vse v najlepšem redu. Panj hitro zapremo in toplo odenemo. Toplota je zdaj bolj potrebna kot kdajkoli prej. Vlažne slamnice in vratca presušimo večkrat na vetru in toplim soncu. Nič ni bolj škodljivo za čebeljo družino zdaj spomladi kot vlaga v panju. Ko

* Radijsko predavanje v Kmetijskih nasvetih prve dni marca 1967.

smo se tako prepričali, da so čebelje družine v redu, se pravi, da niso brezmatične in da imajo dovolj hrane, jih pustimo lepo v miru do toplejših dni. Marljivo pa jih opazujemo še naprej, morda bomo v prihodnjih dneh spet kaj ugotovili. Šele ob koncu marca bomo kak toplejši dan očistili panjska dna morebitnih mrtvic. Zdrava čebelja družina jih itak nima mnogo. Kadar pa opazimo večje število mrtvic, takrat s panjem nekaj ni v redu. Najbolje je, da pošljemo čebele v mikroskopsko preiskavo, ki bo ugotovila, če čebele morda niso bolne. Ako so v kakem panju pomrle vse čebele, pa je v njem še dovolj hrane, potem moramo take mrtvice brez-pogojno poslati v preiskavo. Satov takih družin pa ne smemo dodajati drugim panjem, dokler ne zvemo, zakaj je ta družina padla. Kadar čistimo panjska dna, lahko pri kaki družini, ki se nam ne zdi v redu, na hitro pregledamo zalego in zalogo hrane, kakor smo to že omenili. Močno pa bi ga polomil, kdor bi zdaj razdiral čebelje gnezdo in postavljaj sate z zalego in čebelami na kozico! Če kdaj, potem potrebuje čebelja družina zdaj kar največ toplote za svoj razvoj. Z globljimi posegi oziroma pregledovanjem čebeljih družin bomo počakali do toplejših aprilskih dni. Takrat bomo posamezne čebelje družine lahko bolj natančno pregledali, če bo potrebno.

Ob ugodnem vremenu se bodo čebelje družine prav lepo razvijale: prinašale bodo obilo obnožine, ki je zdaj kar največ potrebujejo za mladi zarod. Tega je namreč v panjih iz dneva v dan več. Iz izkušenj pa vemo, da je skoro vsako pomlad vreme nestalno in nezanesljivo. Zaradi tega čebele ne morejo izletavati. Če pa morda tudi polete v hladni pomladni dan na pašo ali pa po vodo, se pogosto ne vrnejo več. Tako začne družina slabeti, zaradi pomanjkanja obnožine pa se tudi ne more več tako razvijati, kot bi se sicer morala. Prav v tem času nam čebele rade obole za nosemo. Napredni čebelar skuša nadomestiti nezanesljivo pašo v naravi z umetno. Zato poskrbi, da imajo čebele tudi ob neugodnem vremenu v panjih neke vrste pašo, ki vsaj delno nadomešča tisto v naravi. S tem je mišljeno dražilno krmljenje ali z drugo besedo — krmljenje na zalego. Čebelji družini pokladamo sladkorno ali medeno raztopino, lahko pa tudi sladkorno testo. Tej klaji pa dodajamo lahko tudi zdravila. Tako opravljamo hkrati dvojno krmljenje: na zalego in še zdravilno. Zadnje čase vse bolj priporočajo zdravilo fumidil B. Ta ima na čebeljo družino dvojni vpliv. V čebelah uničuje vegetativno obliko zajedalcev noseme, če se je pri njih morda pojavila ta bolezen, drugič pa vpliva vzpodbudno na razvoj čebelje družine. Čebele postanejo namreč bolj živahne in delavne, tudi njihova zalega se bolje razvija. Doslej so uporabljali čebelarji v ta namen streptomycin. Fumidil pa je znatno učinkovitejši. V tujini so ga zadnjih deset let dobro preizkusili in o njem mnogo pisali. Naše čebelarje smo že seznanili z njim. Zvezi je uspelo, da ga je naročila in dobila iz tujine. Že nekaj mesecev je na voljo našim čebelarjem.

Zdaj spomladi je zlasti važno, da nam starejše čebele, ki so morda obbolele za nosemo, ne odmro predčasno. Dobro vemo, da zalega matica toliko bolj, kolikor več je v čebelji družini čebel. Te namreč nekako »narekujejo« matici, koliko naj zaleže. Zato je bistvenega pomena, da ostanejo stare obolele čebele žive do takrat, ko se izvali novi rod mladih čebel. To pa dosežemo v prvi vrsti s fumidilom. Pri krmljenju z nosemakom

se je namreč pokazalo, da starejše, po nosehi močno napadene čebele, takoj pomro. Pri fumidilu pa tega ni. Starejše obolele čebele žive prav tako dolgo kot zdrave. Čebelja družina zato ne oslabi in tako čebele lahko negeujejo in grejejo zalego, če je družina dovolj močna.

Poročajo, da so panji, ki so dobivali pri krmljenju tudi fumidil, nabrali 30 do 50 % več medu. Fumidil pa dajemo lahko tudi sicer zdravim čebeljim družinam preventivno in zato, da bi se boljše razvijale. Kadar zdravimo nosečo, mora dobiti vsaka družina predpisano dozo zdravila, to je 5 gramov. V preventivne namene in za vzpodbuditev pa je lahko doza tudi manjša. V vsaki steklenički je 25 gramov fumidila. To zadostuje za pet družin (vsaka dobi torej 5 gramov). Vsebino stekleničke raztopimo v kozarcu mlačne vode, ki jo dobro premešamo, potem pa zlijemo v že pripravljeno mlačno sladkorno ali medeno raztopino, ki smo ju pripravili v razmerju 1:1. Vsebino dobro premešamo, potem pa jo začnemo mlačno in ne pretoplo pokladati. V sladkorni raztopini obdrži fumidil učinkovitost 4 tedne, v sladkornem testu pa 1 leto. Pokladamo ga lahko tudi v kovinskih posodah ali pitalnikih. Čebelje družine dobe vsak dan manjše obroke od osminke do četrt litra klaje s fumidilom, in sicer dva do tri tedne, dokler nismo pokrmili vse predpisane ali pa zaželene količine zdravila. Krmimo pa lahko tudi vsak drugi ali tretji dan z dozami po dva do tri decilitra sladkorne raztopine. Prav zadnje čase poročajo, da se je tako pokladanje najbolj obneslo. Lahko dodajamo tudi po pol litra vsake tri dni naravnost v čebelje gnezdo. Izvršimo pa lahko tudi kombinirano pitanje z zdravilno raztopino. Pri tem dodamo najprej od pol do enega litra zdravilne raztopine, nato pa eden do dva kilograma zdravilnega testa. Pri napravljanju testa si zapomnimo, da zadostuje steklenička s 25 grami fumidila za 15,6 kg sladkornega testa. Z vsebino stekleničkega pokrovčka, ki drži približno 5 gramov, lahko napravimo pri manjših čebelarstvih 3.125 gramov sladkornega testa. Fumidil raztopimo v kozarcu mlačne vode in ga potem zlijemo v medeno raztopino, ki smo jo pripravili za testo.

S krmljenjem na zalogo pa začnemo šele takrat, ko se otopli in čebele že izdatno prinašajo obnožino. To se zgodi pri nas navadno šele zadnje dni marca ali pa prve dni aprila. Odvisno je pač od pomladi. Ker je skoro povsod v naših krajih dovolj obnožine, sladkorni raztopini ni treba dodajati nadomestkov zanjo. Če pa bi kdo to vendarle želel, lahko doda na en liter sladkorne raztopine 5 dkg jajčnega prahu, 10 dkg posnetega mleka v prahu ali pa 1 del navadnega posnetega mleka. Odlično se je obnesel tudi poparjen pivovarniški kvas.

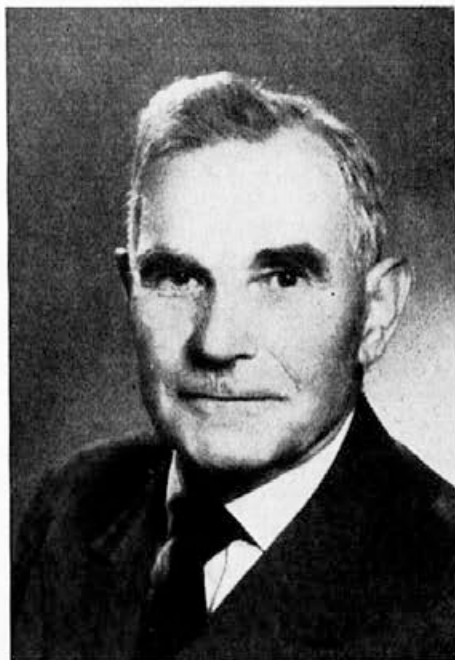
Tovariš Lobnik iz Maribora priporoča krmljenje s kvasom. Klajo pripravi takole: na 1 kg popolnoma svežega pivovarniškega kvasa strese 2 kg sladkorja. Zmes se sama od sebe raztopi, zato ni treba dodajati nobene vode. Potem jo premeša in zagreje do 70° C, da uniči kvasovke. Ohlajeno zmes, ki je podobna popu, potem z žlicami dodaja v pitalnike. Pravi, da se tako krmljenje sijajno obnese.

Čebelje družine se nam bodo ob taki skrbi kljub neugodnemu pomladnemu vremenu in nezadostni paši v naravi lepo razvile in potem tudi dobro izkoristile prvo izdatno pomladno pašo. Za to pa morajo biti močne in dobro pripravljene.

PETER MOČNIK — OSEMDESETLETNIK

Dne 17. februarja je slavil Peter Močnik, šolski nadzornik v pokoju ter dolgoletni predsednik čebelarskega društva v Mariboru, svoj 80. rojstni dan.

Delo na prosvetnem polju in v čebelarstvu, med ljudstvom in za ljudstvo ter udejstvovanje skoraj v vseh kmetijskih gospodarskih panogah je podprlo našega ljubega slavljence, da je dočakal zdrav in čvrst ter še poln načrtov za prihodnje ustvarjalno delo svoj 80. rojstni dan.

Kakor malokateremu danes že starejšemu narodno zavednemu prosvetnemu delavcu tudi njemu ni bila življenjska pot posuta s cvetjem. Marsikaj je moral preživeti in okusiti tudi naš slavljencec.

Preživel je dve svetovni vojni. V prvi je okušal preganjanje, v drugi izgnanstvo, obakrat pa seveda moralno in predvsem materialno izgubo. V zadnji vojni ga je okupator oropal vsega, kar si je s težavo in trdim delom pridobil. Izsledil ga je z družino v Bosno, v Ljubljani pa mu je medtem umrl edini sin, ki ga je vojna zatekla tamkaj. Po končani vojni se je vrnil v Maribor, kjer se je spet oprijel ustvarjalnega dela s svojo znano energijo in navdušenjem.

Peter Močnik se je rodil kot sin malega koroškega kmeta dne 17. februarja 1887 v Strpni vasi blizu Podjune. V Velikovcu je končal učiteljsiše. Svoje prvo učiteljsko mesto je nastopil v Št. Petru pri Velikovcu. Kakor večina tedanjih učiteljev na deželi je opravljal tudi on poleg svojega rednega učiteljskega poklica še posle občinskega tajnika. Tako je imel še

več priložnosti spoznavati delo in težnje slovenskega koroškega ljudstva. Zavedajoč se dejstva, da družita pesem in beseda naše ljudstvo v narodnostni borbi, je ustanovil v svojem službenem kraju pevski zbor »LISNA« in kmalu za tem tudi čebelarstvo organizacijo.

Zaradi njegove narodne zavesti in vnetega narodno obrambnega dela med koroškim slovenskim prebivalstvom mu tedanja germanizatorsko usmerjena oblast ni bila naklonjena. Zato je bil leta 1914 premeščen iz slovenskega dela Koroške na Zgornjo Koroško v Flatach v Mölltalu blizu tirolske meje. Tu je potem ostal do konca prve svetovne vojne. S svojimi organizacijskim delom posebno v čebelarstvu in kmetijstvu je nadaljeval tudi tu. Po končani prvi svetovni vojni se je najprej preselil iz svojega službenega mesta v Pliberk. Jasno je, da je spet vzpodbujal ljudi na delo za novo Jugoslavijo, ki je bila prav takrat nastala.

Ko je leta 1919 izgubila Jugoslavija oziroma kraljevina SHS koroški plebiscit, se je naselil tov. Močnik kot šolski nadzornik v Ravnah. Tudi tukaj je ustanovil kmalu po svojem prihodu čebelarstvo društvo, prirejal predavanja za tamkajšnje čebelarje in jih vzpodbujal. Čeprav je imel kot šolski nadzornik mnogo poklicnega dela v novo osvobojenih krajih bivše koroške dežele, vendar pri vsem tem ni zanemaril čebelarstva in ne sadjarstva. Leta 1928 pa se je iz Raven preselil v Studence pri Mariboru, kjer si je zgradil lep dom. Kot šolski nadzornik je ostal ves čas tu, dokler ga ni okupator leta 1941 izselil z družino vred ter ga oropal vsega, kar si je bil s trudom in pridnostjo pridobil. Po svoji vrnitvi iz izgnanstva je našel le izropano hišo in opustošen vrt. Znova je prijel za delo tam, kjer je bilo najbolj potrebno. Postal je član mnogih političnih in družbenih organizacij. Imel je mnogo predavanj, na katerih je spodbujal ljudi k obnavljanju porušene domovine. Pri poklicni zaposlenosti kot šolski nadzornik pa spet ni pozabil in opustil čebelarstva, čeprav mu je okupator uničil vse čebelje družine in tudi pribor. Znova je začel čebelariti s podarjenimi družinami, za katere skrbi z veliko ljubeznijo še danes.

Prve nauke o čebelah in čebelarjenju je prejel že od svojega očeta. To so bili temelji za njegovo nadaljnje strokovno in organizatorsko delo v čebelarstvu. Prvi njegovi panji so bili kranjiči. Ker pa so se začeli tedaj uveljavljati v Sloveniji žnideršiči, je prešel na te in pri njih ostal do danes. Kjerkoli je služboval, povsod je začel čebelariti ter zbirati okrog sebe mlade in stare čebelarje. Vse je navduševal, jih podpiral pri čebelarjenju ter jih bogatil s svojimi izkušnjami in znanjem.

Po svoji vrnitvi iz izgnanstva je bil spet med ustanovitelji tedanje Čebelarke zadruga, sedanega čebelarskega društva v Mariboru, ki je bila naslednica predvojne Zveze čebelarjev za Štajersko. Postal je prvi predsednik te čebelarke organizacije, ki jo vodi še danes vneto, spretno in požrtvovalno. Po vojni je bilo prav malo čebelarskih družin in tudi članov. Danes šteje društvo 28 družin s približno 700 včlanjenimi čebelarji, vse to po njegovi zaslugi. Ni družine na tem področju, ki je ne bi bil vsaj enkrat obiskal, pri nekaterih pa je bil celo večkrat. Ob svojih obiskih je imel čebelarstva in organizacijska strokovna predavanja. Vzodbujal je članstvo k nadaljnjemu delu za razvoj čebelarstva na naši severni meji. Pri vsem tem delu pa ga teži zavest, da je v sedanjem času tako malo zanimauja za

čebelarstvo med našo mladino bodisi na deželi ali pa v mestu. O tem govorimo večkrat tudi na sejah upravnega odbora. Jubilant je že dolgih 22 let predsednik čebelarskega društva Maribor, potem član upravnega odbora Zveze čebelarskih društev v Ljubljani, bil je tudi član uredniškega odbora Slovenskega čebelarja. Sodeloval je pri izdaji knjige »Sodobno čebelarstvo«, kjer je objavljenih tudi nekaj njegovih razprav. V domačem kraju deluje v raznih političnih in gospodarskih organizacijah.

Osemdesetletni jubilant je neumoren in vsestranski delavec. Omenimo naj še njegovo sodelovanje z raznimi spodbudnimi in strokovnimi članki pri listih in revijah Mir, Korošec, Sadjar in vrtnar, Slovenski čebelar ter raznih pedagoških strokovnih revijah. Vsi njegovi članki so zanimivi, poučni in kar je važno, vedno aktualni.

To naj bi bili bežni podatki iz njegovega plodnega delovanja na pedagoškem kakor tudi na gospodarskem, zlasti pa na čebelarskem področju.

Mariborsko čebelarsko društvo je ponosno na svojega zaslužnega jubilanta ter želi neumornemu in dolgoletnemu vestnemu predsedniku še obilo zdravja, življenjske sile in današnje svežosti ter zdrave preudarnosti. Želi, da bi še dolgo predsedoval ter ostal tako delaven in vzpodbuden, kakor je bil vse svoje življenje.

L. S.

Urednikova pripomba: Čestitkam se pridružuje tudi Zveza, ki želi v imenu vseh slovenskih čebelarjev zares zaslužnemu jubilantu še mnogo zdravih in zadovoljnih dni med njegovimi hvaležnimi čebelarji ob naši severni meji.

Naš zaslužni jubilant med svojimi čebelarji

VZROKI SLABIH ČEBELNIH DRUŽIN

VIRMASAN

Močne čebelje družine so ponos in up vsakega čebelarja. Ponosen nanje jih rad pokaže. Take družine lahko nekaj dosežejo v paši in le od njih je odvšen donos medu. Prezimijo dobro, seve, če imajo tudi dovolj mladih neizrabljenih čebel. Zato bo vsak dober čebelar skrbel, da bo imel v svojem čebelnjaku le res močne družine.

Toda dostikrat pa vso najboljšo voljo in skrb čebelarja prekrizajo vzroki, zaradi katerih začno družine slabeti, namesto da bi bile močnejše. Pogosto nastanejo v družini sami, včasih pa tudi izven nje. Vplivajo na nazadovanje čebelje družine in pri tem je čebelar brez moči.

Največkrat je vzrok slabega razvoja stara, že izrabljena matica. Ta sicer še zalega, vendar je zaleženih jajčec premalo, da bi lahko nadomestila izgube čebel. Nad tri leta stara matica ni več na višku svoje moči in največkrat odpove. To lahko opazimo po raztreseni zalegi, ko je med zalego dosti praznih celic. V takem primeru začutijo čebele same, da bodo propadle, ako si ne bodo pomagale same.

Za svoj obstoj si pomagajo čebele same. Matico prisilijo, da zaleže pripravljene matičnike, staro matico, ki so ji doslej posvečale vso svojo skrb in pozornost, odstranijo in si vzpodrede iz zaleženih matičnikov ali tudi iz mladih ličink novo matico. To je tako imenovano tiho preleganje, ki se izvrši tako, da čebelar navadno niti ne ve zanj. Največkrat opazi to zamenjavo šele takrat, ko hoče sam zamenjati staro matico, a opazi lepo strnjeno zalego mlade matice.

Ker pa čebele vedno ne prelegajo, mora poseči vmes čebelar in pravočasno zamenjati staro matico z mlado. Če to opusti, panj vedno bolj slabi in končno propade.

Pomanjkanje hrane je tudi vzrok propadanja družin. Pomanjkanje lahko nastopi vsak letni čas. Najraje se pojavi spomladi, posebno še, če čebel nismo zazimili z zadostno zalogo. Tudi poleti se primeri, da zaradi dolgotrajnega slabega vremena odpovedo vse paše. Takrat ne dobe ne medu ne cvetnega prahu. Stari plemenjaki se še kako prebijajo, ker imajo morda kake rezerve v panju. Najslabše je v takih primerih pri rojih. Vsajeni so večinoma na prazno, tj. na same satnice. Zdaj morajo graditi satje, gojiti zalego, torej skrbeti za to in še zase. Ako jim v takih primerih krepko ne pomagamo, je njihov obstoj v nevarnosti. Pomagajo si same s tem, da omeje ali popolnoma prekinejo zalego. V zadnji stiski použijejo še nepokrito zalego, pokrito pa izmečejo. Ako je panj že tako daleč, ga lahko reši smrti od lakote le še izdatna čebelarjeva pomoč.

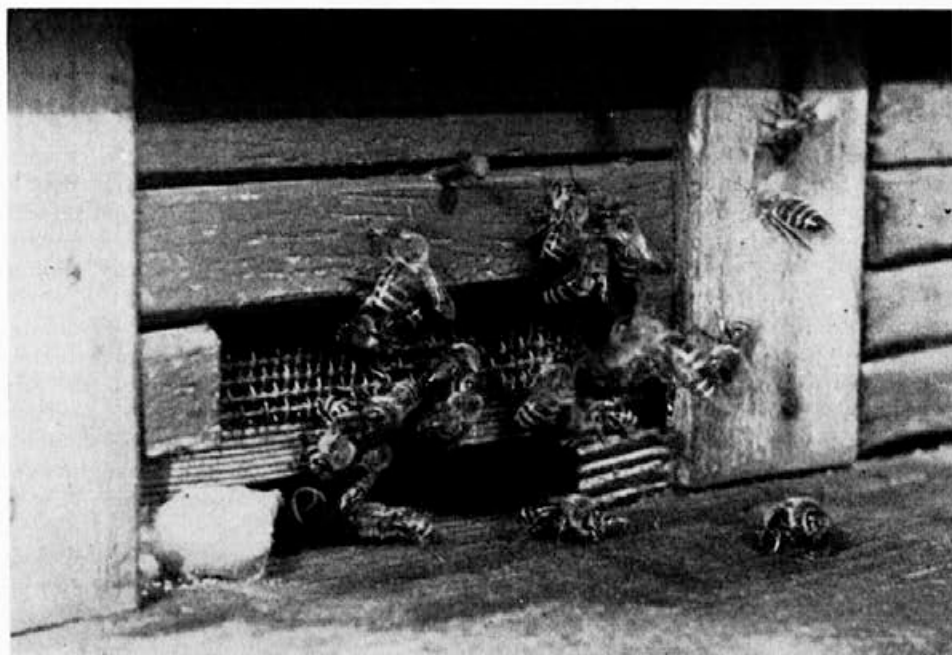
Tudi neprimerna zimska hrana, katere posledica je griža, lahko močno oslabi čebeljo družino. Za tako hrano smatramo smrekov, hojev, kostanjev med in razne mane. Te vrste medu vsebujejo preveč neprebavljenih snovi. Ako čebele nimajo pozimi več izletnih dni, da se otrebijo, zbolijo za grižo. Kjer imajo čebele ta med, ga je treba jeseni odstraniti in nadomestiti s sladkorjem. Ne smemo se zanašati na mile zime, ker te so redke. Ako je zaradi griže družina že močno oslabela in je vse satje ponesnaženo, je

najboljše zdravilo zanjo žveplo. Vsako zdravljenje take družine je nesmiselno.

Tudi vremenske neprilike nam dostikrat povzročajo, da so družine slabe. To se pojavlja skoro vsako pomlad. Ko se pokažejo prve cvetlice, ki nudijo čebelarjem cvetni prah, se usipajo iz panjev in iščejo kruhka za zalego. Ko so v najlepšem letu, se hipoma pooblači, pogosto nastane vihar z dežjem ali celo s snegom. Le redkim se posreči, da dosežejo svoj panj, na tisoč in tisoč jih ostane zunaj, kjer na mrzlih tleh otrpnejo in pomro. Tudi poleti se večkrat primeri, da jih preseneti nenadna nevihta in dosti jih ostane zunaj. Proti tem naravnim pojavom je še tako skrben in izkušen čebelar brez moči.

Nevarno je tudi pozno poletje, ko tudi še tako skromna paša odpove. Tedaj preneha matica zalegati. Stare čebele odmirajo, mladih je zmeraj manj in družine slabe. Za vzimljenje pa moramo imeti le močne družine. Tu ni druge pomoči, kot da začnemo že julija ali avgusta dražilno krmiti. S tem prisilimo matico, da zopet pridno zalega, da bo tako čim več mladih čebel za zimo. Tudi pri nas smo začeli s tem delom. Kakor kaže, ga bo moral vsakdo, kdor ne vozi drugam na jesensko pašo, še nadalje uporabljati.

Jesenska brezpašna doba je zelo nevarna za ropanje. Naravni nagon čebele je, da vedno išče, kje bo kaj zanjo. Če najde, vzame, če ne gre zlepa, pa s silo. A od ropanja nima koristi ne ropar ne napadenec. Koliko

Topli sončni žarki že vabijo čebele iz panjev na prve pomladne cvetlice

čebel se pri tem uniči! Vidimo jih v brezpašni dobi tudi na stojnicah, kjer prodajajo sadje in grozdje, ki ga v rojih obletavajo. Toda tudi prodajalci ne stojijo pri tem prekrizanih rok in jih uničujejo, kakor vedo in znajo. Tudi pri sadnih stiskalnicah jih mnogo uničijo. Tako uničevanje izletnih čebel močno vpliva na razvoj in moč čebelje družine.

Tudi pomladansko dražilno pitanje lahko več škodi, kot koristi, posebno, če se začne prezgodaj. Vsak čebelar, ki čebelari na stalnem mestu ali prevaža, mora točno vedeti za začetek paše in po tej uravnavati pitanje. To se začne 42 dni prej, kar je pri nas v začetku aprila. Če je med tem pitanjem vreme vsaj kolikor toliko ugodno, je to pitanje za razvoj ugodno. Ob slabem vremenu je to lahko usodno za razvoj. Zaradi pitanja matica bolj zalega, zato je tudi poraba cvetnega prahu in vode večja. Čebele silijo v vsakem vremenu iz panjev, mnogo jih ostane zunaj. Namesto da bi se družina dobro razvijala, slabi. Čebelar s skrbjo vse to opazuje in ne ve, kaj naj bi storil.

To je le nekaj vzrokov, da imamo še vedno poleg močnih družin tudi slabiče. Nekoliko si lahko čebelar sam pomaga, vse drugo pa mora prepustiti naravi, da opravi ona po svoje.

NOSEMAVOST SPOMLADI 1966

R. B.

Vsako leto na jesen pokladam svojim čebelam noseimak kot preventivno sredstvo proti nosemaвости. Uspeli so očitni. Čebele lepo prezimijo in spomladi se lepo razvijajo brez vsakega znaka bolezní. Pripominjam, da prezimujem pretežno na sladkorju in pazim na obnavljanje satovja.

Tudi lansko jesen sem ravnal tako. Čebele sem imel poleti v Hrušici na hojevi paši, ki pa je bila dokaj slaba. 26. avgusta sem prepeljal čebele na Vipavsko, kjer jih prezimujem v čebelnjaku. Večino hojevca sem iztočil. Nato sem pokladal sladkorno raztopino z nosemakom in so matice še enkrat dobro zalegle. Dodal sem zadostno zimsko zalogo in vzel prav močne družine.

Spomladi so se dobro razvijale. Februar je prinesel že prvo obnožino in tudi kako kapljo medicíne. 20. februarja sem opazil pred nekaterimi panji zadovoljno večerno brenčanje. Razvoj se je nadaljeval vse do 17. aprila. 18. aprila pa so škropili nekateri kmetje s strupenimi sredstvi češnje v cvetju in v dveh dneh je padlo okrog 60 % čebel. Ker pa so imeli panji mnogo zalege, so se začele popravljati. Okrog 9. maja je pričela cveteti akacija. Čebele so jo dobro obletavale, toda paše niso izrabile zaradi pomanjkanja delavk.

Toda še ena neprijetnost se je nepričakovano pridružila! 15. maja sem opazil pred čebelnjakom precejšnje število čebel, ki so lazile po travi. Kaj naj bi bilo? Nosemaвость sem izključeval; mislil sem na pršičavost, toda drža kril je bila v redu.

Odpravil sem se do sosednjih čebelnjakov in tudi tam opazil enak pojav, bilo je še več mrtvic. Z avtom sem se odpeljal proti Novi Gorici,

ker me je zanimalo, kako je z zadevo pri drugih čebelarjih. Tudi tam sem opazil to, le v manjši meri, razen pri nekem čebelarju iz Kranja, ki je pripeljal čebele na akacijo v Panovec. Slučajno sem ga dobil pri čebelah. Bil je ves potrft, saj je pripeljal močne družine, tu pa so silno oslabele: medišča so bila prazna čebel in seveda tudi medu.

Pripovedoval mi je o tem, kar sem opazil sam drugod. Obljubil sem mu, da bom dal čebele v mikroskopsko preiskavo in da bom poročal v Slovenskem čebelarju.

Obljubo šele sedaj izpolnjujem. Ker imam čebele kolektivno zavarovane, sem poslal vzorce na Zavarovalno skupnost v Ljubljano in odgovor je bil: »Močna nosema.«

Je torej nosemak odpovedal? Ali sem ga mar pokladal prezgodaj na jesen?

Rad bi slišal mnenje drugih čebelarjev.

KAKO UNIČUJEJO NAŠE ČEBELE

PAVEL BRECELJ

Čebelarje iz Ajdovščine in njene bližnje okolice so pregnali tako, da so s svojimi čebelami postali pravi brezdomci. Njihovi stari in novi čebelnjaki so postali brezpomembni. Kje so stezice, ki so nekdanj bile do naših čebelnjakov? Čebelarji ne morejo več obiskati svojih čebelic, ko pridejo domov iz službe utrujeni in žele poiskati razvedrila pri svojih ljubljenkah. Ne morejo več opazovati teh marljivih, koristnih in čudovitih živalic. Več kot sto let stara čebelarska tradicija v našem kraju se je morala za več kilometrov umakniti od lastnega doma ali pa prepustiti čebele kruti usodi — poginu. Žalostna pesem se je začela kmalu po osvoboditvi, ko so ustanovili v bivši predilnici tovarno sadnih sokov, likerjev in marmelade Fructal. Razumljivo je, da uporabljajo take tovarne v glavnem sladkor, ki v jesenski brezpašni dobi privablja čebele. V oddelke, ki predelujejo sladkor v prehrabene artikle, imajo vse žuželke prost dostop. Največ je pri teh sladkih zakladih čebel, ki se potem ustavijo na stranskih oknih, kjer žalostno poginejo. V letu 1960 je Slovenski čebelar poročal in tudi dnevni časopisi (celo tuji!), kako so čebele pregnale delavce iz tovarne, tako da so jo morali zapreti za nekaj dni. Pred tovarno so namreč po svoji neprevidnosti razobesili mokre vreče od sladkorja. Takrat so v tovarni Fructal uničili več sto kilogramov čebel z vodno brizgalko in čebelarsko društvo je resno nastopilo ob pomoči občinskega gospodarskega odseka. Na žalost je takratni predsednik društva ostal brez podpore zainteresiranih čebelarjev. Čebelarje je vse to res močno prizadelo. V čudnih časih živimo! Letni časi se spreminjajo: jesen je poleti, poleti je jesen. Točno tako je bilo tudi lani. September in oktober sta bila z znatno večjo nadpovprečno temperaturo in sončnim sijem. Čebelarji se vračajo domov s praznimi panji z bližnjih in daljnjih pasišč ali kvečjemu le s skromno zimsko zalogo prav v žrelo tovarne Fructal. Več kot toliko ne moremo po-

vedati. Vem pa, da so bili v naši republiki v nekaterih industrijskih krajih podobni primeri, ki so jih pravično rešili. Mogoče imate vi, tov. urednik, k temu kako pripombo?

Ur. op.: Pred leti smo imeli nekaj podobnega v tovarni bonbonov Sumi v Ljubljani. Stvar smo pravično uredili in se lepo pogovorili z vodstvom podjetja, ki je plačalo čebelarjem odškodnino. Na zahtevo sanitarne inšpekcije pa je moralo podjetje opremiti vsa okna z mrežami. Zato se kaj takega ni več pripetilo.

Tudi v Vašem primeru bo morala tovarna tako storiti. Vaša čebelarska organizacija naj odločno nastopi in se poveže z občinskimi organi, ki morajo poskrbeti za to, da tovarna čebel ne bo uničevala. Bodite odločni in nepopustljivi!

MARŠALI, GENERALI, ADMIRALI IN ŽUŽELKE — ČEBELE

LEOPOLD DEBEVEC

1

Ameriški general Gruenther, bivši poveljnik oboroženih sil severoatlantskega pakta (NATO), ni bil le velik vojak in vojskovodja, temveč tudi prizadeven entomolog (žuželkoslovec), ki je precej svojega prostega časa porabil za preučevanje življenja žuželk. Tako je nekoč tudi v razgovoru s svojim gostom in pomočnikom v službi, admiralom Radfordom zajahal svojega priljubljenega »konjička« ter svojemu pomočniku admiralu na dolgo in široko pripovedoval drobne zanimivosti iz življenja mravelj in čebel ter njihovi družbeni ureditvi: ... »Mravlje, a tudi čebele živijo v presenetljivo razumno urejenih združbah ali skupnostih, kjer je vse delo posameznic natančno določeno in razdeljeno. Podobno kot ljudje se tudi one ravnaajo po določenih zakonih; imajo celo svoje posebne organe, ki skrbijo za red in varnost, za obrambo skupnosti pa je pripravljena kar cela armada! »Admiral Radford je svojega predstojnika ves čas pozorno poslušal, nazadnje pa je skeptično pripomnil:

»Je že vse lepo in prav, le eno mi ne gre povsem v račun, kako morejo živalice vse to opraviti brez — mornarice...!«

2

Znani ruski maršal Timošenko ali Tim, kakor ga kličejo bližnji znanci in prijatelji, je strasten ribič. Kot pravi Ukrajinec preždi po cele dneve svojega prostega časa ob bregovih tihih rečic z ribiško palico v roki. Prav tako nikakor ne skriva svoje velike navezanosti na čebele. Na vrtu ob svoji vili v okolici Moskve ima obsežen in lepo urejen uljnjak. Čebele oskrbuje redno sam in Maeterlinckova knjiga »Življenje čebel« stoji v njegovi knjižnici na častnem mestu prav poleg učbenika moderne strategije generala Dragomirova, enega največjih ruskih strategov 19. stoletja.

Hudobni jeziki sicer trdijo, da se Timošenko, ki pred sovražnikom ne pozna strahu, vendarle rad izogne računanju enačb z dvema neznančkama.

Tim ima precej nasprotnikov, ki mu zavidajo predvsem njegovo popularnost med ljudstvom, in med temi je tudi nekdanji Stalinov ljubljenec maršal Vasiljevski. Ko je bil Vasiljevski nekoč pri Timošenku na obisku, si je dovolil grobo pripombo, ki je merila na pomanjkljivo izobrazbo domačina. češ da maršali, ki se nikoli niso ukvarjali z algebro in geometrijo, ne morejo bití kaj prida vojaški voditelji. Timošenko ni trenil z očmi in je žaljivko »preslišal«. Ko pa so kmalu nato na sprehodu po vrtu prišli mimo čebel, je stopil Tim k prvemu panju, ga odprl, vzal iz njega lep meden sat, ga pokazal gostu ter, obrnivši se k svojemu adjutantmu, povsem mirno dejal: »Poglejte, Klimek, te čebele niso študirale ne algebre ne geometrije, pa vendar izdelujejo voščene celice v dovršeno pravilnih šesterkotnikih — v obliki, ki je natančno preračunana in najbolj smotrna ter najprostornejša ob najmanjši porabi materiala in prostora... Vso matematiko čebelam odlično nadomešča naravni nagon, instinkt. Instinkt pri nas ljudeh pa je predvsem lokavost, premetenost. Človek z zdravim instinktom tudi v vojaških rečeh laže in prej pogodi pravo in boljše rešitev kot kak domišljjav, učen degeneriranec!« je zaključil Timošenko in pomežiknil na prevzetnega gosta, ki si je ves zamišljen s pretirano natančnostjo ogledoval bujno cvetočo vrtnico...

ČEBELARSKO POTOVANJE PO DOLENJSKI IN NAŠ IZLET

FRANJO KRISTOF — PREBOLD

Leto dni sva se pogovarjala s tovarišem Primožičem o krožnem potovanju z mopedi prek Dolenjske. In tako je prišla dogovorjena nedelja. Mopeda sta bila nared in ob desetih dopoldne sva zapustila Prebold in še tisti dan po lepih in slabih cestah prispela v Mokronog, seveda precej izmučena. Bila sva potrebna okrepčila in počitka, kar sva zlahka dobila. Drugi dan, t. j. v ponedeljek, je bilo lepo sončno vreme. Zato sva že ob šestih zjutraj zasedla svoja zaprašena konjička, ki sta naju popeljala k izviru Krke, v Stično in Šentvid. Tam sva zopet prenočila. Ta dan sva obiskala več čebelarjev, med njimi tudi tov. Marolta iz Stične, ki pa na žalost ni imel svojih ljubljenk doma, ampak v akaciji na Primorskem. Lepo se je bilo pogovarjati z izkušenim čebelarjem, ki nama je med drugim povedal, da tudi akacija na njegovem pasišču ne medi tako, kot bi morala. Take slabe čebelarske novice sva slišala tudi od drugih čebelarjev na Dolenjskem, da to leto ni naklonjeno čebelarjem oziroma čebelicam. Torkovo jutro je bilo deževno, toda kljub temu sva šla na pot. Bila sva razpoložena kot ta deževni dan. Premočena do kože sva prispela v Šmartno pri Litiji in tam prispala. V sredo sva obiskala tudi znanega čebelarja Zunka v Litiji. Pogovor je takoj stekel, seveda o čebelicah. Zraven je prisledla tudi njegova žena, ki je obenem njegov dobri čebelarski pomočnik. Postregla nama je z dobro domači slivovko. Le škoda, da je čas tako bežal. Že sva morala spet na pot. Naslednji dan sva srečno prispela v Prebold, oboga-

tena z lepimi spomini na Dolenjsko in najboljšimi vtisi o čebelarjih. Sprašujem se, če so res vsi ljudje tako dobri in prijazni kot čebelarji.

Na prvem družinskem sestanku sva poročala o najinem potovanju, o čebelarjih in znamenitostih, ki sva jih videla na poti. Ker pa je naša čebelarska družina imela v svojem programu tudi izlet, se je odločila za približno isto pot. Dne 11. septembra smo prispeli ob devetih v Mokronog, se okrepčali in si ogledali trg, ki kaže še mnogo sledov zadnje vojne. Potem nas je gostilničar tov. Dev popeljal v pet kilometrov oddaljen vinograd z zidanico in nam postregel z dobrim domačim cvičkom in čevapčiči. Med nami je bil na izletu tudi naš predsednik tov. Blaznik, ki je star 80 let in čebelari že nad 50 let. Gotovo je občudovanja vreden možak! Razpoloženje in veselje se je vidno stopnjevalo. Seveda ni manjkalo šal, pesmi in smeha. Tov. Hočevnar je obljubil, da bo vzel s sabo harmoniko in nam kaj zaigral. Ko smo se že peljali, smo ga vprašali, kje ima harmoniko. V šali nam je odgovoril, da je čebelar in ne nosi rad s sabo čmrljev.

Pozno popoldne smo zapustili Devovo zidanico. Zamudili smo se in zato nismo mogli videti vsega, kar smo si želeli. Ogledali smo si še grad Bogenšperk, nekdanji Valvazorjev dom.

Take izlete priporočam tudi drugim družinam. Zdi se mi, da to še bolj povezuje člane in obenem priteguje tudi mladino v naše čebelarske vrste.

STRANSKI PROIZVODI V ČEBELARSTVU

PREVEDEL JULIJ MAYER

Apimondia — Mednarodna zveza čebelarskih združenj — je izdala v šestih mednarodnih jezikih prvo številko svojega glasila *Apiacta* z zanimivimi članki priznanih čebelarskih izvedencev z vsega sveta. V pričujočem članku povzemam izvajanja, ki jih je priobčil agronom *Alin Caillas*, nagrajenec francoske akademije, pod naslovom »Vloga in pomen stranskih proizvodov v čebelarstvu: pelod, matični mleček, čebelji strup, zadelavina.«

Od pradavnih časov je bil med edini proizvod, ki ga je človek jemal čebelam. Šele pred nekako 15 leti so se najprej raziskovalci, potem šele čebelarji praktiki začeli zanimati za tako imenovane stranske proizvode čebel. K tem stranskim proizvodom štejemo po vrstnem redu njihove koristnosti: obnožino, matični mleček, čebelji strup in zadelavino.

Obnožina ali pelod. Brez dvoma je obnožina najzanimivejši proizvod čebelje paše. V bolniški prehrani ga uporabljajo nekako šele 10 let, vendar zaradi naravnega nastanka že izpodriva nekatera zdravila, ki z njimi kemična industrija preplavlja tržišče. Kot znano, je pelod namenjen za prehrano mladih žrk in čebele ga nabirajo na raznem cvetju. V teku leta nabere panj 20—30 kg obnožine, torej precej nad lastno potrebo.

Najprej so prišli ameriški čebelarji na misel, da so odvzeli čebelam del obnožine, ki jo prinašajo v koških zadnjih nog. V ta namen so uporabljali smukalce, v glavnem posebne kovinske ali plastične zaporice. Najbolj preproste so kovinske zapore z majhnimi okroglimi petmilimetrskimi

odprtini, ki jih natikamo na žrela. Ko se čebele plazijo skozi ozko režo v panj, se del obnožine osmuka v podloženo posodico. Družina pri tem ne utrpí nobene škode, ker so ugotovili, da odvzamejo ti smukalci le desetino nabranega peloda. Čebelar torej lahko pridela na leto 2—3 kg obnožine na panj. Razume se, da dosežemo lahko tudi večji učinek. Nekateri čebelarji na francoski Azurni obali dosejajo tudi do 5 kg na panj, tako naberejo na leto tudi več ton.

Osmukana obnožina vsebuje okroglo 18 % vlage, kar onemogoča njeno konzerviranje. Zato jo moramo brezpogojno osušiti. Za to pa uporabljamo dve sušilni napravi:

1. sušilce z infrardečo lučjo, po vseh vidikih so to najboljši, ker sega sušenje v globino peloda.

2. sušilce z električnimi upori, ki pa morajo biti opremljeni še s termostatom na 45° C, ker obstoji nevarnost, da se pokvarijo učinkoviti elementi v obnožini, če seže temperatura preko te stopinje. Ne smemo namreč pozabiti, da je pelod živa in občutljiva snov, ki jo moramo čuvati tako pred vlago kot pred vročino.

Suho obnožino moramo temeljito pregledati, da odstranimo vse tuje primesi. Hranimo jo v aluminijastih posodah »Hermiburius«, kjer se brez škode več mesecev obdrži.

Količina osmukanega peloda je zelo različna, kar je odvisno od pašnih cvetlic. Nekatere rastline nudijo obilo peloda: oljna repica, koruza, kostanj in različne akacije; druge zopet zelo malo: pomarančevce, limonovec, mandarinovec in sivka. Največji donos (20—150 gramov) na panj dosežemo navadno ob lepem toplem vremenu med deveto in deseto uro zjutraj. Obnožino moramo vsak dan sproti pobirati, ker se bi sicer pokvarila.

Pelod vsebuje:

— nekako 35 % proteinov, ki niso drugo kot nitrobeljakovine;
— 15—20 % aaminskih kislin, kot so cistin, histidin, triptofan, metionin, fenilalanin, threonin, arganin, isoleuzin, leuzin, lizin, valin in glutaminska kislina;

— dalje nekako 40 % glukocidov ali sladkor vsebujočih snovi;
— nadalje vsebuje tudi vitamine. Vse B vitamine: tintiamin, riboflavin, pyridoxin, nikotinamid, pantotensko kislino. C vitamin — aktivne karotinoide. A vitamine itd. Vsega skupaj najdemo v pelodu 9 vitaminov.

Pelod vsebuje tudi nekatere hormone in zdravnika *Chauvin in Lenormand* sta dokazala celo prisotnost antibiotikov.

Torej je pelod zelo bogat dragocenih snovi in če je osušen in stisnjen, je zelo koncentriran ter vsebuje zelo majhen odstotek vlage.

Iz dietetičnih vidikov vpliva pelod ugodno na delovanje želodca in drobovja. Ozdravlja tako najtrdovratnejše zaprtje kot najtrpežnejšo drisko, vzbuja tek do jedi, preprečuje hujšanje in izboljšuje splošno počutje.

Pred kratkim sta bili odkriti še dve novi lastnosti peloda. Dva švedska znanstvenika, *Erik Ask Upmark* in *Gösta Jonsson*, sta dokazala, da izvleček iz peloda — in umevno tudi samo pelod — izborno vpliva na zdravljenje motenj prostate, če bolnik redno jemlje 5 do 10 gramov pelodnega zdravila.

Osebnoporoča dalje:

»Pa še drugo zanimivo zadevo so mi pred kratkim sporočili: Neka dama v Lyonu je hudo obolela za sladkorno boleznijo. Analiza urina je pokazala 48 gramov sladkorja na liter. Po naključju je dama čitala eno mojih knjig in je začela dnevno uživati 30 gramov navadne obnožine. Ze po mesecu dni so ugotovili, da je sladkor v urinu padel na 6 gramov na liter. Pred kratkim pa mi je sporočila, da se je vsebina sladkorja na liter znižala na 1 gram. Ta dosežek je izreden in vreden, da ga objavim.«

Matični mleček je prvi opisal okrog leta 1760 nizozemski znanstvenik *Schwammerdam*, ki je v knjigi »Biblija narave« zapisal: »Opazoval sem hrano matičnih žrk. Podobna je zvariku škroba in je lahko kiselkastega okusa.«

Matični mleček je dejansko izključno le hrana mladih matičnih žrk. Kot je dokazal nemški znanstvenik dr. *J. Lanzer* leta 1912, nastaja matični mleček v golšnih žlezah mladih čebel, nekako 6 do 14 dni starih.

Izredna hranilna vrednost tega hraniva je očitna iz dejstva, da se teža žrke v petih dnevih poveča za 1800-krat — v naravi ne najdemo nikjer podobnega primera. Poleg tega je znano, da živi matica, katere žrka je bila hranjena z matičnim mlečkom, 3 do 5 let, medtem ko doseže čebela, katere žrka je prejela navadni krmilni sok, v pašni dobi največ 45 dni starosti.

Na prvi pogled matičnemu mlečku ne bi prisodili posebne hranilne vrednosti. Vsebuje namreč:

- 60 % vlage,
- nekako 12,54 % proteinov,
- nekako 6,46 % lipidov,
- nekako 12,49 % glukocidov,

in skoro 3 % snovi, ki jih doslej še nismo mogli ugotoviti, ki pa bržčas vsebujejo skrivnost čudovitega učinka matičnega mlečka.

Mnogoštevilni ameriški, nemški, ruski in francoski znanstveniki so matični mleček skrbno preiskovali in v njem odkrili naravnost ogromno raznih vitaminov: vse B vitamine plus biotin in inosidol, C vitamine ali askorbinsko kislino, A vitamine (preprečuje infekcijo) in E vitamin (rodnostni vitamin). Slednjič vsebuje še hormone in številne oliso-mineralne snovi in skoro iste aminske kisline, ki so navedene pri pelodu.

Splošni vpliv matičnega mlečka je antimikroben in antibiotičen, in sicer močno vpliva na *mycobakterium tuberculosis* (glej dela *Chauvina*, *Hinglaisa*, *Gantiereja*, *Langladeja*, *Hellena* in drugih).

Zaradi velike količine dragocenih snovi bi morali z matičnim mlečkom delati še poskuse za človeško dietetiko in terapevtiko. Ne glede na bučno in pristransko reklamo, ki mu je svoj čas v Franciji, posebno pri zdravnikih, močno škodovala, moramo priznati, da so z matičnim mlečkom dosekali zanesljive in priznane učinke v bolnišnicah in pri zasebnikih. Zelo učinkovit je kot povzročitelj apetita, opazovali so precejšnje naraščanje rdečih krvničk pri slabokrvnosti, ima ugoden vpliv pri poapnjenju žil, pri krvnem pritisku, pri sladkorni bolezni ter še pri mnogih drugih obolenjih.

Najvidnejši pa so bili uspehi pri dojenčkih in starih osebah — pri pojavih ostarelosti in oslabelosti. Mirno lahko trdimo, da je pomladil osebe s pojavi ostarelosti in jim vrnil gibčnost.

Zaradi izredno visoke koncentracije moramo matični mleček zelo previdno dozirati. Na splošno označujemo dnevni obrok 50 miligramov kot najučinkovitejši. Najbolje se obnese, če matični mleček v naravni obliki (velikost pol navadnega graha) držimo pod jezikom, ker je ta način raztapljanja najučinkovitejši.

Pred približno 15 leti je bil matični mleček v Franciji prava redkost in je stal gram nekako 5000 starih frankov. Ta izredna cena pa je naglo padala, pač v zvezi z izboljšavami pri pridobivanju.

V glavnem pridobivamo matični mleček tako, da presadimo žrke, mlajše od 36 ur, v voščene ali plastične celice in jih vsadimo brezmatičnemu panju. Pravzaprav je to umetna vzreja matic. Tretji dan odstranimo žrke in zberemo matičnike. Vsak matičnik nam da od 100 do 250 miligramov matičnega mlečka.

Na Francoskem so se nekateri čebelarji specializirali za pridobivanje matičnega mlečka. Dva od njih pridobita ob ugodni letini 100 do 150 kg matičnega mlečka, za katerega imata zagotovljen odkup.

Čebelji strup zavzema posebno mesto med stranskimi proizvodi v čebelarstvu, ker je njegovo zbiranje vezano z mnogimi težavami, ki pa so v glavnem že odstranjene.

Cemu čebelji strup? Ker je od nekdanj znano, da so čebelarji — z redkimi izjemami — varni pred revmo. Celó še več, mnogi revmatični bolniki ozdravijo kot po čudežu, če jih čebele opikajo. Mnogokrat se to zgodi po naključju.

Tudi druge bolezni so s čebeljim strupom ozdravljive in po mnenju kanadskega kirurga dr. *Saineja* bi morali v to vrsto šteti naslednja obolenja: Polyarthrititis — vnetje sklepov (revma), degenerativno obolenje vretenc (izrastki na hrbtenici), nekatera obolenja zunanlega živčevja, otekline, izpuščaji, naduho itd. Toda ti bolniki morajo prenašati čebelje pike, ne da bi se pojavile alergične motnje. Nadalje je znano, da je čebelji strup najmočnejše sredstvo za razširjanje ožilja, ter naj se uporablja pri nekaterih srčnih obolenjih in pri poapnjenju ožilja, ko se morajo žile razširjevati zaradi boljšega prelivanja krvi.

Posebne lastnosti čebeljega strupa so zahtevale posebno terapijo — apipunkcijo, ki sicer na Francoskem še ni močno v rabi, je pa zelo razširjena v Češkoslovaški, v Sovjetski zvezi in v Kanadi. V teh deželah so na razpolago zdravila z oznakami kot virapin, forapin in podobno, ter jih bolnikom predpisujejo.

Prej so pridobivali čebelji strup, da so posamezni čebeli odstranili zelo. Neko podjetje v Illertissenu na Nemškem se je specializiralo, da na ta način pridobiva čebelji strup. V sodobni tehniki pridobivanja pa uporabljajo električno šibkega toka in čebele ostanejo žive. Toda učinek je zelo majhen, ker dobijo od deset tisoč čebel komaj en gram strupa, poleg tega pa postajajo čebele zelo bojovite.

Zadelavina je pravzaprav produkt iz dveh različnih izvorov:

1. iz notranjega izvora. Po raziskavah nemških strokovnjakov (*Küstenmacher, Philip, Weck*) in drugih sestavljajo po vseh videzih zadelavino smolnati preostanki medicinske ob prebavi. Vse nove celice in mnogokrat tudi letvice satnikov prepleskajo čebele s to snovjo.

2. iz zunanjega izvora. Čebele nabirajo zadelavino na popju nekaterih drevov. V panjih, ki stojijo v gozdnatih predelih, najdemo mnogo več zadelavine kot v nižinskih panjih. Sestava zadelavine je večstranska in zelo različna, pač po mestu nabiranja.

Ponavadi čebelarji ne posvečajo zadelavini dovoljne pozornosti. Z običajnim segrevanjem postane zadelavina mehka in zelo raztegljiva ter jo lahko porablamo kot kit ali zamazko v čebelnjaku. V denaturiranem špiritu se naglo raztopi v izborno prevleko za vse kovinske predmete, ki jih čebelar uporablja — od točila do metle. Pred leti so zadelavino močno uporabljali v medicini. Med vojno z Buri so jo množično uporabljali zaradi njenega antiseptičnega vpliva. Z zadelavino namazane obveze so polagali na rane, ki so se potem naglo in lepo celile. Slednjič sem dal pred kratkim patentirati porabo zadelavine za izdelavo kozmetičnih pripomočkov in lepotilnih krem.

Dozdevno je porabljal zadelavino tudi slavni Stradivari, ko je pripravljaj lak za svoje gosli in baje zato njegovi izdelki tako čudovito zvene.

To bi bile nekako lastnosti stranskih proizvodov v čebelarstvu, ki jih vse premalo upoštevamo. Kljub temu so zelo velike važnosti, ker predstavljajo v čebelarstvu kar upoštevanja vreden dohodek. Ti stranski proizvodi pomagajo k boljši gospodarnosti obrata in delajo čebelarjenje privlačnejše in rentabilnejše.

(Prevajalčev pripis: Pisec v vsem članku niti enkrat ne omenja voska, ki je bil vseskozi poleg medu glavni proizvod pri čebelah. V dolgih stoletjih je bil celo važnejši kot med, saj so vosek porabljali za sveče, skoro edino nekaj vredno razsvetljavo pred petrolejko.)

MLADINA NEKDAJ IN DANES

ANTON TOPOLOVEC

Dragi urednik pa tudi bralci, ne zamerite, če bo ta moj članek malo obširnejši. Sem prav sedaj že 60-letnik in roka ter glava sta že bolj trda. V vseh teh letih sem marsikaj doživel in tudi preživel. Že v svojih najzgodnejših otroških letih sem se zanimal za naravo in njeno življenje, ko menda niti hlač še nisem trgal. S čebelami sem začel nekako živeti kot otrok.

Dobro se še spominjam, da je bilo lepega vročega poletnega dne. Moji starši so na travniku sušili seno. Jaz otrok sem hodil in se igral v senci pod vrbjem ob travniku tik ob robu kak meter širokega, toda poleti navadno praznega potoka. Kar naenkrat zagledam na nizki vrbi tik nad svojo glavo nekaj živega, velikega, česar še nikoli nisem videl. Ne spominjam se, ali sem korak odstopil ali pristopil bliže ter trenutek gledal — občudoval ter ugotovil, da je to roj velikih muh. V strahu, še bolj pa v veselju nad najdbo sem pogledal hitro okrog sebe po travniku za svojimi varovalci. Ker je travnik velik, sem bil daleč od njih, toda kljub temu sem stekel, kolikor sem kot otrok mogel, urno do njih. Medtem sem jim

že od daleč kričal in z rokami kazal, kje sem našel na vrbi veliko črnih muh. Seveda ni moglo biti drugače. Oče me je prijel za roko in vsi smo šli gledat mojo najdbo. Tisti, ki so to poznali, so ugotovili, da visi na vrbi velik roj. Seveda je bilo to zanje novo delo.

Naš stari sosed na drugem koncu sadovnjaka je imel takrat tudi včasih kar dolgo vrsto čebeljih družin v slamnatih koših. K njemu je nekdo stekel po koš. Kmalu je bil koš nad visečim rojem. Spomnim se na soseda s tlečimi kunjami v rokah in z dolgo kadečo se pipo v ustih. In tisti roj se je počasi preselil v nastavljeni slamnati koš.

Ko smo šli proti večeru slovesno proti domu, smo nesli s seboj moj roj v slamnatem košu. Po nasvetih soseda, izkušenega starega čebelarja, so koš s čebelami postavili doma ob hiši. Menim, da mi ni treba dokazovati, da sem naslednje dneve po cele ure presedel prav blizu ob košu ter gledal, opazoval in prešteval vračajoče se čebele, kolikor sem jih videl, kako so nosile pisane hlebčke na nogah. Posebno sem opazoval tiste velike, ki so bolj brenčale in nikdar nič prinesle. Pozneje sem zvedel, da so to troti — lenuhi.

Še sedaj se čudim in se ne spominjam, da bi me v tej otroški radovednosti kaka čebela pičila. Bil sem presrečen z njimi. Morda so bile tudi one z mano, pa so mi prizanašale.

Pozneje sem vedno bolj pogosto zahajal po opravljeni ali po materinem naročilu ali celo na skrivnem prav po otročje k že omenjenemu staremu čebelarju sosedu. Ta hiša je od moje rojstne oddaljena le kakih 200 metrov. V lepih poletnih dneh sem vedno najprej stopil pred hišo, kjer je imel svoje panje — koše postavljene ob plotu na v zemljo zabitih stebričkih. Stali so v ravni vrsti kot vojaki. Oviti so bili s škopno slamo, ki je bila zgoraj povezana. Vse to je bilo pokrito s starimi lonci kakor kakšna glava s čelado. Število teh panjev se je ravnalo po letini. Včasih jih je bilo tudi dvajset. Lahko si predstavljate, da je bilo to v lepih poletnih dneh za moja mlada ušesa prelepo bučanje, posebno če je kak panj rojil. Pri teh obiskih se nisem nikdar pozabil ozreti tudi na svišli prednje hišne stene tik za panji, kjer je bil zgoraj pod streho vzdignjen kip sv. Florjana. V roki je držal vedro z vodo, vselej pripravljen pogasiti ogenj, če bi se pojavil na hiši. Ta kip sv. Florjana je bil glinast izdelek sorodnika lončarja iz te družine; vse je bilo lepo v primernih barvah položeno. To je bilo silno vabljivo za radovedne nenasitne otroške oči.

Prišla je prva svetovna vojna. Moj oče je bil takoj vpoklican. Ostala sva sama z materjo in dve majhni sestrici. Moja otroška leta so prav takrat toliko naštel, da sem začel hoditi v šolo.

Bilo je žalostno, vse neurejeno. Marsikje, kakor tudi pri nas, so ostali doma samo otroci z materjo. Delavcev ni bilo moč dobiti. Jemali so nam vse: živež, zrnje, živino in druge stvari. Moje čebele oziroma družine so se do takrat že precej razmnožile. Kolikor je bilo dela s čebelami v koših, mi je pomagal sosed. Jeseni smo že lizali med in včasih hodili okrog z otečenimi jeziki.

Če ni pravega gospodarja pri hiši, se vsako tako gospodarstvo hitro izrodi. Tako se je zgodilo tudi z mojim čebelarstvom. Čez kako leto ali

dve so me le še prazni koši spominjali na čebele. Večkrat sem jih obračal in ogledoval ter občudoval tiste črte, osnove satja po obodu koša.

Nato je čez tista dolga usodna leta le prišel čas, ko se je reklo, da je vojska minila. Hvala bogu, tisto jesen se je tudi moj oče vrnil domov. Bil je zgaran in izmučen do kraja. Čez nekaj let sem končal osnovno šolo. Dela doma je bilo preveč. Posledice vojne brez delavcev in gospodarja so se poznale povsod: po njivah, vinogradih in posloppjih.

Spominjam se dobro, da smo nekega vročega dne delali na njivi. Prek nas je prav nizko priletel roj ter se začel na koncu njive ustavljati nad jablanami in zbirati na neki veji, kjer je tudi obsedel in se umiril. Seveda smo ta roj spravili v koš, ki jih je bilo praznih pri hiši na voljo. Ta roj je bil torej osnova za drugo čebelarstvo. Sedaj sem se že toliko osamosvojil, da mi ni bilo treba hoditi po soseda, ki je bil tudi že preveč star.

Toda v meni je zaživel nekaj novega. Silno sem si želel vsaj od zunaj videti panje iz desk, za katere sem slišal, da se da v njih lepo delati, jih odpirati in celo jemati sate iz njih, tako da se celo med lahko odvzame in ostanejo čebele žive. Večkrat sem si zaželel, da bi šel k temu ali onemu lastniku takih panjev pogledat, pa nisem nikoli našel potrebnega poguma.

Kot fant sem rad bral in gledal razne gospodarske knjige in časopise. Tako sem nekoč, ne spominjam se katerega leta, našel v »Slovenskem gospodarju«
kratko obvestilo, da priredi Središka čebelarska podružnica predavanje. Med drugimi je bilo napisano: »Čebelarska podružnica v Središču priredi na binkoštni ponedeljek predavanje v čebelnjaku Franca Heruja. Zbirališče v zadružni hranilnici in od tam ob drugi uri odhod v čebelnjak.« Nič na svetu me ne bi zadržalo takrat, da si tega ne bi ogledal. Ta ponedeljek je bil lep dan, odšel sem sam in peš v Središče, približno dve in pol ure oddaljeno od mojega doma. Takrat tam nisem poznal niti enega človeka. Prišel sem do zadružne hranilnice. Noter si nisem upal. Bil je lep poletni dan. Možakarji so imeli odprta okna in tako sem prav na cesto slišal, da se zbirajo tukaj čebelarji. Zato sem se lepo po cesti sprehajal tako daleč, da sem dobro videl pred poslopje, kdaj se bodo iz njega usuli čebelarji. Ni mi bilo treba dolgo čakati, kmalu sem bil med njimi. Sedaj sem hodil kakor stari znanec med nepoznanimi čebelarji prek sadovnjakov, njiv in travnikov. Končno smo prišli do lepega čebelnjaka, kjer je lastnik že govoril in pokazoval, na katerem grmu najde navadno roje. Tudi takrat je našel enega.

Zame je bilo prav vse novo: ljudje, sami moški, nov je bil kraj in kar je bilo najvažnejše, čebelnjak z napisom lastnika. Iz pogovorov sem razbral, da je lepi čebelnjak — dunajski paviljon in ob njem navaden čebelnjak z žnideršičevimi panji. Predavatelj je bil Ivan Jurančič.

Ker sem bil najmlajši in najmanjši ter znanja najbolj potreben, sem se vedno med drugimi prerinil in zlezal v prvo vrsto do predavatelja, ki je teoretično in praktično predaval ter pojasnjeval, najprej v dunajskem paviljonu z vdelanimi panji, potem pa v čebelnjaku z žnideršiči.

Dragi tovariši čebelarji, upam, da me razumete in mi ni treba dokazovati, kako sem bil srečen, da sem kaj takega videl! Do takrat panja od blizu še nisem videl, kaj šele, da bi ga odprl in zložil vso njegovo živo

vsebinsko na kozico! Ko mi je tako hitro minilo tisto popoldne, smo se razšli na vse strani. Zdelo se mi je, da sem bil hitro doma, saj sem vso pot premišljeval, kaj sem bil videl in slišal. Premišljeval sem, kateri zaboj doma bi bil najbolj primeren za ta ali oni panj, da bi ga lahko najhitreje pre naredil. Naj omenim še, da sem pot, dolgo kakih 20 kilometrov, prehodil peš. Kolesa so bila takrat še redka. Imel ga je le kak obrtnik ali njegov pomočnik ali kak drug petičen mož. O mopedih, motorjih ali avtih se nam takrat še sanjalo ni.

Ali ni mladina danes prav tako potrebna znanja v raznih kmetijskih in gospodarskih panogah, pa je ni in ni mogoče dobiti blizu! Ko priredimo predavanje o čebelarstvu ali o kaki drugi kmetijski panogi, smo navadno vedno navzoči sami stari ljudje, čeprav ima skoraj vsak mladenič kolo, če že ne moped. Vselej mlade ljudi pravočasno obvestimo. Če že ne morejo drugače, pa obljubijo, da pridejo. Nazadnje pa jih le ni. To opažamo po občnih zborih, ki so ponavadi združeni s strokovnim predavanjem.

Včasih doživi čebelar smešne ali bolj pravilno rečeno žalostne reči. Večkrat sem že doživel, ko sem ravno krmil na zalego, da je prišel nekdo ter že od daleč dejal: »Ali spet med jemlješ?«

Nekega doživljaja ne morem pozabiti. Imel sem roj na nizki veji. Ko sem ga šel ogrebat, gre mimo zvedava ženska. Ustavi se in vpraša, če me ne bodo opikale. Jaz sem ji na kratko rekel: »Človek mora biti dobro namazan.« Ker se je zanimala, s čim se za to človek namaže, je ob strani počakala, da sem opravil. Sedaj je ponovno vprašala. Ker sem tokrat utegnil, sem ji odgovoril: »Za to mora biti najboljša mast, ki se ji reče potrpežljivost!« Malo je pomislila, se obrnila ter odšla. To omenjam mimogrede v toliko, da vidimo, koliko so ljudje potrebni čebelarskega znanja.

Minevala so leta. Po tistem čebelarskem predavanju v Središču sem postal tam član društva, in poleg mene še nekaj mojih prijateljev. Doma sem postavil čebelnjak. Panje sem izdeloval v zimskem času sam. Čebeljih družin sem imel že več let nekako od 20 do 30.

Prišla so tudi v naše kraje, kakor povsod po naši domovini, žalostna leta okupacije. Usoda je nanescala, da so se ravno v naših krajih ustavili Nemci. Vojska je tukaj divjala osem dni. Med drugimi mi je pogorel tudi čebelnjak. Kljub temu sem naslednja leta začel spet znova. Toda tokrat nisem več čakal kot nekdanj otrok, da bi mi roj priletel. Sedaj, ko sem torej v tretjič začel gospodariti in delati čebelnjak, sem dobil najprej narejenca. Jeseni pa sem dobil še suhih čebel od košarjev. Te sem ometel v panje na satje, jih dokrmil s sladkorjem in dobro so mi prezimili. Po marljivem oskrbovanju in odbiri sem prišel v nekaj letih spet na svojih 20–30 družin. Več pa jih poleg drugega kmečkega dela ne morem v redu oskrbovati. Sem član Zveze in sodelujem v čebelarskem društvu Ljutomer.

Dragi tovariši, posebno začetniki čebelarji! Preobširno bi bilo, da bi opisal podrobno, kaj je prinesel čas, medtem tudi dve svetovni vojni. Poudarjam, da je treba tudi v težavah vztrajati ter upati na boljše čase. Priporočam vam, da bi se svoje stanovske organizacije še bolj oklepali, ji pomagali in jo podpirali ter tako doprinesli svoj delež za boljši in lepši razvoj našega čebelarstva. Ni prav in tudi ni lepo, če bi pričakovali od organizacije in njenih funkcionarjev le materialne koristi.

ŠE O VELIKEM ČEBELARJU 18. STOLETJA — PETRU PAVLU GLAVARJU

VIKTORIJAN DEMSAR

V septembru 1965. leta so se vračali z mednarodnega čebelarkega kongresa v Bukarešti svetovnoznani čebelarski učenjaki Adam Kehrlé, benediktinec iz Anglije, naš stari znanec, dr. William Roberts iz ZDA in prof. Townsend iz Kanade. Ustavili so se tudi v Ljubljani, kjer so bili gostje Zveze čebelarških društev. Pod vodstvom odbornikov tega društva so obiskali znamenitejše čebelarske kraje po Sloveniji in tako so prišli tudi v Komendo, kjer je od 1744. do 1766. leta živel eden največjih slovenskih čebelarjev *Peter Pavel Glavar*.

Goste je ljubeznivo sprejel tukajšnji čebelar gradbeni mojster Boštjan Belcijan z Gore. Iz župnijskega arhiva smo gostom pokazali mnogo Glavarjevih pisem, v katerih kaj piše o čebelah. Najvažnejše med temi je pismo z dne 8. aprila 1781, v katerem opisuje svoj novosestavljeni panj. Pisma je pošiljal svojemu adoptiranecu, tedanjemu beneficijatu Jožefu Tomelliju v Komendi.

Ob obisku so gostje želeli, naj se Glavarjeve misli iz njegovih latinskih pisem Tomelliju tudi objavijo. Ta mož nikakor ne zasluži, da bi njegovo čebelarsko delovanje pozabili. Že za njegovega življenja so visoko cenili Glavarjevo čebelarsko delo, zato ga je Fizikalno-ekonomska čebelarska družba v Oberlausitzu 5. junija 1772 sprejela kot častnega člana. Sekretar te družbe pa je bil naravoslovni učenjak Adam Gottlob Schirach, član Akademije znanosti v Petersburgu in Goettingenu, v Haarlemu in Leipzigu. Diploma je v komendskem župnijskem arhivu.

Šele 45 let star je Glavar zapustil 1766. Komendo in se preselil na svoje kupljeno posestvo Lanšprež na Dolenjskem. Tam se je posvetil naprednemu kmetijstvu in čebelarstvu, čeprav je tudi skrbno pomagal v dušnopastirskem delu svojim sosedom. List »Novice« z dne 21. avgusta 1875 prinaša o Glavarjevem čebelarjenju zanimiv članek, povzet iz »Slov. Čebele«. V tem članku navaja, da je imel Glavar navadno 400 do 500 panjev, kar kaže na izrednega čebelarja. Poleg tega pa je zapustil tudi rokopis, namenjen čebelarjem v pouk, in sicer v domačem jeziku: Pogovor od čebelnih rojev. (Leta 1776.)

Žal, da ta njegov rokopis nikdar ni bil natisnjen, seveda v veliko škodo slovenskim čebelarjem tiste dobe, ki bi zelo potrebovali pouk v domačem jeziku za umno čebelarjenje. Še celo »izgubil se je« in dolga leta se nič ni vedelo o njem, kje naj bi bil. Po srečnem naključju so ga našli v Državnem arhivu v Ljubljani leta 1951. O tem je že natančno poročal prof. Jože Stabej v »Slovenskem čebelarju« (15. julija 1952, str. 130—135). Tamkaj pripominja, da je »h Glavarjevemu izvirnemu rokopisu privezan in uvezan drug rokopis Pogovora, ki je dobeseden, a ne prav natančen prepis prvega... Ohranjen brez poškodbe, vendar ni napisan s tisto brižnostjo, s katero je Glavar pisal izvirnik. Reči moramo torej, da bi bilo ohranjeno in bi poznali Glavarjevo delo že popačeno, če bi bil ohranjen in poznan samo prepis izvirnika. — Kdo in kdaj je napisal prepis Glavarjevega Pogovora, se ne ve...»

Iz Glavarjevih izvornih pisem Jožefu Tomelliju bi lahko to pojasnili. Iz pisem z dne 17. decembra 1781 in 31. decembra 1781 je razvidno, da je prvotni spis Pogovora tedanji tajnik kranjske Kmetijske družbe grof Barbo — izgubil (perdiderit?!), in zato je treba na novo spis oskrbeti in prav »v teh dneh ga končuje« (hisee diebus Relationem apum absolvi consistentem in 27 filaris descriptam). Na koncu pisma 31. decembra 1781 ponovno omenja, da je moral na novo napisati namesto tistega, ki ga je pred dvema letoma Barbo izgubil (quam perdiderat Barbo ante biennium).

Če ga je res »izgubil«, je danes gotovo, da je bil to samo Barbov izgovor, ker ni hotel knjige v slovenskem jeziku.

Iz teh pisem torej sledi, da bi bila oba najdena rokopisa »Pogovor o čebelnih rojih« Glavarjeva originala. — Zares se moramo veseliti, da sta se ta dva rokopisa vendarle našla in moreta sedaj še toliko lepše osvetliti delo velikega čebelarja Glavarja, ki je slovenskemu čebelarju vsestransko hotel pomagati: s svojim zgledom in strokovnim poukom.

V številnih pismih Tomelliju omenja Glavar svoje čebelarske skušnje. Poglejmo, kaj mu vse piše:

16. aprila 1777: »S čebelami je doma slabo. Vsak dan se število panjev manjša«.

15. julija 1777: »Oskrbim ti nove čebele. Zadostovalo bo 12 panjev. Čebelno kompozicijo s tem odpošiljam«.

3. julija 1778: Letos so številni čebelji roji: 47. Paša je obilna.«

22. septembra 1778: »Čebele niso niti kapljice medu prinesle. Nekateri panji so pomrli. Veliko jih bo zima, pozneje pa še pomlad uničila. Da se bo zarod ohranil, bo treba še prihranjeni med, ki je tam (v Komendi) nazaj dobiti«.

17. novembra 1778: »148 čebelnih panjev je imelo konec oktobra 1761 in pol funta, tako je povprečno na panj 12 funtov. Najtežji panj je dal 27 funtov, drugih 26 po 26, 2 po 24 funtov, drugi pa so imeli od 1 do 25 funtov. O da bi vsaj polovica teh še slišalo kukavico!

26. novembra 1778: »Odsvetujem ti, da bi odpeljal čebele v Lesce ali kam drugam. Imel bi velike stroške in gotovo bi pripeljal nazaj prazne panje. Redek je poštenjak in za druge se malo brigajo. Poskusil bom: boljše jih je imeti doma in nekaj funtov medu več shraniti. Jaz sem 18 panjev lažjih od 5 funtov postavil pod obok, posameznim sem dodelil za zimski čas potrebno satovje. Srednjih 48 panjev v teži od 5 do 10 funtov sem spravil v domač čebelnjak, kjer bodo čez leto ostale. Boljših 82 panjev, ki presegajo 10 funtov, bo ostalo v Prenstallu... Čebele sem razdelil v tri razrede. Čisto navadne roparice so zaprte. Medtem ko močnejši napadajo šibkejše, ki se ne morejo braniti, se prvim izročijo v plen in se jim pridružijo, da uničijo svoj dom in ga pomagajo izropati.

21. septembra 1779: Čebele po vrnitvi niti toliko niso nabrale, da bi se preživele. 12 panjev je rojilo, vsi razen enega pred začetkom tega meseca.

3. marca 1780: Iskano knjigo »O čebelnih rojih« avtorja Janše nikjer ne najdem. Zelo verjetno si jo komu posodil, pa ti je še ni vrnil. Prejšnje leto, ko sem se mudil v zidanici, sem jo videl na omari v spodnji sobi«.

2. aprila 1780: »Prezgodaj in nepričakovano sem prejel čebele, nad čemer sem se čudil. Mislil sem, da je vse satovje uničeno in da so čebele

pomrle. Pri pregledovanju sem ugotovil škodo, vendar ne tolikšno, kot sem prej mislil. (Nato našteva poimenoma posamezne panje: Noe, Nova Štifta, Dolorosa, Habakuk, Izak itd.) Svoje čebele hvališ, da so najboljše kvalitete in praviš, da so moje bolj močne. Toda jaz pravim, da je moj najslabši panj boljši od tvojega najboljšega... Odprl sem panj. Nobene zalege ni bilo, čeprav je bil napolnjen. Roparicam se trdno ustavljam! Konec tedna bom zopet odprl, da bom videl, kaj je temu vzrok: morda nimajo matice, da bi se zaredile. Prosim zanjo in pošlji jo v škatli z nekoliko medu ali pa kar s satovjem.«

Najvažnejše pismo pa je z dne 8. aprila 1781. V tem opisuje svoj novi panj, ki ga je izumil. Ker je za vsakega pravega čebelarja to zelo važno, ga bom v celoti priobčil.

8. aprila 1781: »Hlapec Ti bo pripeljal za vzorec najnovejše vrste panj, po katerem vse svoje na novo preuredi. Svetujem zaradi raznih koristi, posebno zaradi prenovitve panjev iz leta v leto ob času, ko bodo cvetele češnje pa tudi ajda.

Dva nova panja zloži skupaj tako, da položiš enega na drugega. Jeseni vzemi polni in starejši panj proč, pa bodo čebele takoj prešle v spodnji panj in začele delati. Črni sati namreč zalegi (nidificationi) škodujejo, ker celice polagoma otrdijo.«

Glavar potem podrobno opisuje svoj panj, za katerega pravi, da ima štiri »nadstropja«. Čebelja družina je v drugem in tretjem nadstropju. Četrto nadstropje je naklada, prvo pa neke vrste podstavek, ki ga lahko odvzame, kadar v njem čebele izdelajo satje; potem podloži spet praznega. V take podstavke z izdelanim satjem lahko potem ogreba roje ali pa jih ob dobri paši uporablja kot mediščne naklade. Umetni roj napravi tako, da odvzame drugo ali tretje nadstropje in ga prenese na novo mesto v čebelnjaku. Stare čebele se vrnejo domov, mladice z zalego pa ostanejo in začno izletavati čez nekaj dni. Glavar pravi: »Tako ni treba izgubljeni časa s čakanjem na naravne roje ali s kajenjem preganjati čebele iz enega panja v drugega. Kajenje škoduje mladi zalegi. S takimi panji se lahko tudi slabotne družine ali take, ki nimajo matice, združi, tako da se en panj postavi vrh drugega. Tako se obvaruješ napačne in škodljive morije čebel in dobiš jeseni medu, ne da bi umoril kako čebelo. Treba je čebele rajši dodajati, kot jih moriti, da bo spomladi toliko več čebel.

Čebele odlagajo med vedno na vrhu satja, same se zadržujejo v sredini, kjer goje zalego. Potem gredo vedno niže. Proti dnu in ob straneh grade satje, če je kaj prostora. V sestavljenih panjih s 4 nadstropji se odvzame najvišje nadstropje proti koncu oktobra. Je polno medu in v njem boš našel le kakih 20 čebel.

Spodnji podstavek vzemi proč sredi novembra, v njem ne boš našel medu, temveč večinoma satje. V dveh srednjih polnih nadstropjih stisnjene čebele bodo ob zimskih težavah laže prenašale mraz. Toda podstavek, ki si ga odvzel, ako ga nisi pridržal za naravni ali umetni roj, postavi po prvem pomladanskem trebljenju zopet pod sestavljeni panj, da se bo tam nadaljevala zalega. V panju, ki je sestavljen iz treh nadstropij, ne vzemi nič medu proč, ampak samo spodnji podstavek. V panju, ki je sestavljen iz dveh

nadstropij, pa moraš vse pustiti. Če se boš držal tega načina, boš imel panje polne čebel, ki jih boš obnavljal iz leta v leto.

Prepogoste roje boš preprečeval tako, da boš panju podlagal podstavke. Čas podstavljanja pa je tedaj, ko je spodnji panj poln čebel in satja. To stori tolikokrat, kolikokrat je potem podstavek poln čebel in satja. Da bodo čebele prisiljene delati v praznem podstavku, mu prilepi v sredini košček sata, po katerem bodo delavke lezle v podstavek. Obenem pa popolnoma zapri vsa žrela. Odpreti se smejo le ob času, ko cvete detelja, da bodo letale brez velikih ovir. Zadnja vrata, na katerih je znak »L«, pomeni »Loth«. Te bo komaj kdaj treba odpreti. To se more opustiti, kakor tudi zarezo na stranicah. Zgornja deščica v najvišjem nadstropju, in sicer dvojna vrh obeh škotel, je nepregibna, se ne more kriviti. Postavljena je namreč med dvema podolgastima s svinčnikom zaznamovanima črtama in brani čebelam izhod, obenem pa je ventilator, ki s svojima perutnicama odganja poleti notranjo vročino, ki uhaja skozi špranje. Zato čebele v hudi vročini ne posedajo zunaj in se ne navadijo lenariti, ampak nadaljujejo svoje delo znotraj. Obenem jim premikanje med črtami, ki sta s črnilom zaznamovani, pomaga ostali čas leta ohraniti potrebno toploto, ko obenem zapira skupaj zareze, skozi katere prihaja zrak. Dobro pa je čez zimo na vrh položiti desko, da bi je miši in podgane ne odmaknile, zareze razširile in noter prišle. Ta med dvema črtama postavljena deščica je ob prevažanju ali prenašanju panjev koristna zato, ker imajo čebele skozi preluknjano zgornjo desko zadosti zraka in ni nevarnosti, da bi se zadušile. Odstranjena pa je tudi nevarnost, da bi se sati zrušili zaradi zmanjševanja višine do polovice. Razen tega je še ta korist: kadar čebele začutijo, da so prišle na dno, toliko rajši delajo satovje. Kmalu nato pa se vloži nov podstavek. Ko opazijo, da so bile prevarane, zopet začno graditi v podstavku, če je le količjak paše.

Če hočeš poleg tega ugotoviti njihovo pridnost, ali napravijo več satja kot naberejo medu, vstavi med dve že polni nakladi prazno, pa jo boš čez nekaj dni dobil napolnjeno s satovjem, ker ne bodo trpele praznine sredi svojega stanovanja. V take nove panje, če si jih napravil, boš skoraj vse stare brez truda mogel presaditi, kar sem jaz že začel.

Vzemi namreč staremu panju dno proč, postavi ga na podstavek, zamaži z blatom vse špranje, pa bodo podstavek še to leto napolnile. O sv. Jakobu jim boš zopet podložil dva nova in, ko boš opazil, da sta ta dva skoraj polna, boš spet dva druga združena spodaj podložil. Jeseni boš stari panj proč vzel in tretjega podstavil. V dveh prejšnjih srednjih se bo moral obnavljati nov zarod leto za letom. Roja ne pričakuj to leto, je redkokdaj. Vzorec panja, ki Ti ga pošiljam, mi boš ob priložnosti vrnil.

V naslednjem pa daje navodilo za krmljenje čebel. Takole piše v istem pismu: »Iz Trsta sem naročil en funt destilirane janeža, ki sem ga dobil za en funt navadnega. To ime rabijo lekarnarji. Trgovci, ki ga imenujejo badian, ga ne poznajo. Obvezal sem se nabaviti si ga iz lekarne za 2 funta. Od tega pošljem Tebi eno osminko funta, od katerega eno in pol petine (quintel) potem, ko bo voda zavrela (najbolje, da vzameš seč, ki vsebuje nekaj soli, kar čebele podžiga k nabiranju, in če bi drugega ne pomagalo, bi dvonoge čebele ostrašilo, da bi iz gnusa [nausea] ne lizale) — vrzi v eno

staro mero, vzemi proč od ognja in pusti 24 ur v dobro zaprti vodi, da ne izhlapi, potem precedi skozi tenko platno in shrani v zaprtem steklenem flaškoni. Kadar boš hotel rabiti, vzemi en funt prej skuhanega (pazi, stara mera drži tri funte in nekoliko več), ki si ga v isti vodi prej dobro zmel (sicer se ne raztopi rad), deni med 6 funtov tekočega medu, raztopi nad žerjavico po teži polovico kandis sladkorja.

Ko se raztopi, vlij vročo vodo zmešano s sladkorjem na med, dobro premešaj, da bo podobno popu in od tega medu daj vsak tretji ali četrti dan (če ni velika noč pred vrati) vsakemu panju po predpisu Riems od mene zmerjeno. Do konca maja boš dajal vselej po pet lotov.

Ta krma bo zadostovala za pitanje 45 panjev, pomagala bo za pomnožitve zaroda in zgodnejše roje. S takšno krmo sem jaz začel krmiti. Ti pa, ki imaš manj panjev, začni sprva le s polovico, da se morda med zaradi primešanja vode ne skisa, čeprav sladkor zavretje deloma zavira.

Sestava za 48 panjev stane v celoti 1 flor. 36 krajcarjev, 30,4 vin. Kandis sladkorja sem dobil iz Trsta 6 funtov, vsak stane s stroški vred 46–30,4 kr. Ker bo komaj zame zadostoval, Ti ga ne pošljem, priskrbi si ga sam iz Ljubljane.◀

10. julija 1781: »Čebele nimajo nobene paše. 30 najboljših sem poslal k sv. Ani, kjer je paša na kostanju. Pridobile so in zarod se je povečal, tako da je upanje.«

17. julija 1781: »Preizkusil sem pašo na lipovem cvetju z enim najboljšim panjem. 22. junija, ko je lipa najlepše cvetela, je tehtal 30 $\frac{1}{4}$ funta. Vsak dan sem panj tehtal in na koncu, 4. julija, je ta panj imel še samo 25 $\frac{3}{4}$ funta. Tako to cvetje čebelam bolj škoduje kakor koristi.«

9. februarja 1783: »Abrenke so odzvedle per nas, inu možno brale« — piše slovensko — toda ves med bodo do srede aprila porabile. Znotraj je veliko pomanjkanje hrane. Kljub temu pa bi mogel poslati eno posodo (lagena), da bi med prodal, če bi dobil kupca. V Prenstallu so hude vojske, 6 panjev je podleglo. Doma pa ni tega. Kaj delajo tvoje? Kdaj in koliko jih misliš prevažati, mi sporoči.«

To so zadnje besede o čebelah v njegovih pismih.

Naj bodo vsa zgoraj navedena sporočila o čebelah ohranjena v trajen spomin izrednemu čebelarju na slovenski zemlji v 18. stoletju.

Tak mož, kakor je bil Peter Pavel Glavar, bi zaslužil tudi to, da bi mu — v vzpodbudo mlademu rodu — postavili primeren spomenik ali vsaj skromno ploščo na njegovi hiši v Komendi. Vse priznanje mestu Ljubljana, da je imenovalo po njem ulico, in sicer »Glavarjevo ulico« nedaleč od Stadiona proti Jezici.

UTRINKI

Takrat, ko ajda zadiši, čebelarju up zbudi;
kadar je pa ajde konec,
je največkrat prazen lonec.

Ako znal boš s čebelo previdno ravnati,
se njenega pika ni treba ti bati.

Če dobre uspehe z desetimi panji dosežeš,
ne misli,
da s stotimi prav tako dobro odrežeš.

Odide ti kmalu pomlad in poletje,
osuje prehitro mladosti se cvetje.

POMEN BAKTERIOLOŠKEGA PREGLEDA ZIMSKIH MRTVIC ZA ZDRAVJE ČEBEL*

DR. LEON KOCJAN

Ko se bliža konec zime, vsak čebelar nestrpnost čaka trebilnega izleta čebel. Če je le mogoče, je pri tem prvem izletu sam navzoč, saj je nič kako vesel živahnih čebeljih družin. Po izletovanju pa prav lahko presodi, kako so posamezne čebelje družine prezimile in kakšno je njihovo stanje, ko odstranijo še mrtvice iz panjev. Zaenkrat je še malo takih čebelarjev, ki jih vsa ta opazovanja ne zadovoljujejo. Zato pošiljajo zimske mrtvice v mikroskopsko preiskavo.

Preiskave zimskih mrtvic so v zadnjih letih pokazale, da so tudi pri nas redke čebelje družine, ki jih ne bi bili napadli zajedalci — trosi nose. Takšen laboratorijski mikroskopski pregled zimskih mrtvic nam lahko pokaže tudi stopnjo obolenosti za nosejavostjo. Mnogi izvidi kažejo, da so posamezne družine izredno močno napadli zajedalci nose, druge pa srednje močno in nekatere manj. Izvid nas obenem opozori, da moramo pričeti pri čebeljih družinah z dražilnim krmljenjem na zalego in obenem tudi z zdravilnim z nosomakom ali fumidilom. Razkužiti je treba satje in izvršiti še vse druge ukrepe, ki sodijo k temu.

Po hudi zimi v letih 1953/1954, ko ni samo v srednji Evropi, ampak tudi pri nas v nekaterih okrajih pomrlo prek polovice čebeljih družin, smo pričeli čebelarjem priporočati, da pošiljajo zimske mrtvice v veterinarski zavod na pregled zaradi mikroskopske preiskave glede povzročiteljev zajedalskih bolezni odraslih čebel. Ker je bil takrat in v naslednjih letih takšen pregled brezplačen, se je temu pozivu odzvalo veliko čebelarjev. Ko smo kmalu nato poročila o izvidih preiskav na nosejavost objavljali tudi v »Slovenskem čebelarju«, so nekateri čebelarji negodovali zaradi skrbi, da ne bodo mogli prevažati čebel na boljše pašne v druge republike. To negodovanje pa je kmalu prenehalo, ker je prevladovalo mnenje, da prikazovanje pojavov bolezni čebel in čebelje zalege ter splošnega zdravstvenega stanja čebel, takšnega, kot je v resnici, lahko samo koristi in podpre obenem napore za izboljšanje zdravstvenega varstva čebeljih družin pri nas.

Mnenja smo tudi, da je zavzetosti slovenskih čebelarjev v preteklosti, ki so se odločili za najbolj učinkovite ukrepe pri zatiranju kuge čebelje zalege (hude gnilobe) in jih tudi izvajali ter pošiljali vzorce okuženih in sumljivih satov v bakteriološki pregled, pripisati, da se v Sloveniji kuga čebelje zalege (huda gniloba) le še redko pojavlja. Danes je, lahko rečemo, nepoznana. Če pa smo jo v preteklosti kje odkrili, smo jo v najkrajšem času zatrli.

* Radijsko predavanje v Kmetijskih nasvetih februarja 1967.

Pomen pregleda zimskih mrtvic je tudi v tem, ker v zimskih mrtvicah najlaže odkrijemo povzročitelje zajedalskih bolezni odraslih čebel, pršičavost, imenovano tudi akariosis. Ta je tudi našemu čebelarstvu zlasti v severnih krajih povzročila veliko škodo, saj je bila vse do leta 1954 nepoznana. V zimskih mrtvicah, ki jih je poslal takrat čebelar izpod obronkov Uršlje gore na Koroškem, smo odkrili tudi pršice, povzročitelje umiranja čebeljih družin pozimi. Do nedavnega je prevladovalo med našimi čebelarji prepričanje, da je pršičavost v Jugoslaviji razširjena samo v severnih krajih Slovenije, ob avstrijski meji. Toda v zadnjih letih so odkrili pršico odraslih čebel tudi na Goriškem in drugod, kajti laboratorijski pregled zimskih mrtvic daje obenem zanesljiv izvid o razširjenosti te bolezni pri nas.

Tuji inštituti, ki raziskujejo bolezni odraslih čebel, poročajo v zadnjih letih, da so v eni in isti čebeli ugotovili pogosto več bolezni. Četrtnina vseh pršičavih čebel v Švici v letih 1965 in 1966 je bila okužena že z rikeciozo, desetina je poleg pršičavosti obolela tudi za bakterično septikemijo. Nekatere čebele in čebelje družine so hkrati napadli povzročitelji pršičavosti in nose mavosti. Pršičave čebele so napadle tudi ciste amebe, ugotovljena pa so bila tudi še druga organska obolenja. Tudi pri nas so v prvih letih zatiranja pršičavosti na Slovenskem Koroškem čebelarji posvečali odkrivanju in zatiranju pozornost ter menili, da so nose mavost in druga obolenja brez večjega pomena za obvarovanje zdravja odraslih čebel. Mikroskopske preiskave zimskih mrtvic le na eno vrsto povzročiteljev čebeljih bolezni, ki jih ponekod opravljajo tudi pri nas, ne dajejo točnega izvida zdravstvenega stanja čebel.

Kadar pošiljata čebelar ali preglednik vzorce zimskih mrtvic v mikroskopsko preiskavo, najbolje v škatlici vžigalice 20 mrtvic, mora naslovljencu, kamor pošilja, priložiti tudi spremno pismo s potrebnimi podatki. Na primer: Panj št. 6, iz katerega so bile vzete mrtvice, ni prezimil. Zaloge hrane je bilo še dovolj. Ali pa: Panj AZ št. 3 je imel pri prvem pregledu toliko in toliko (gramov, jedilnih žlic ipd.) mrtvic. Ali pa: Čebelja družina v AZ št. 11 je bila do zazimljenja zelo močna. Sedaj je slaba, mrtvic je bilo toliko, da so pokrile dno. — Kadar pošiljamo spomladanske mrtvice, zapišemo: Poslane mrtvice so iz čebelje družine št. 2, ki je dobro prezimila, ima lepo zalego, zadostno zalogo hrane, pa se vendarle ne razvija.

Pa tudi o izvidu preiskave zimskih mrtvic je potrebno spregovoriti nekoliko več. Pozitiven izvid je takrat, kadar je bila ugotovljena ta ali ona bolezen. Če pa je izvid negativen, pomeni to, da v poslanih mrtvicah niso našli povzročiteljev bolezni. To pa še *ne pomeni*, da je čebelja družina zdrava. Vedno moramo pomniti, da šteje čebelja družina nekaj tisoč ali še več čebel. Če samo pri 20 preiskanih čebelah ni bila ugotovljena nobena bolezen, ne moremo trditi, da je drugih tisoč in tisoč čebel zdravih.

Če je nadalje le pri enem od poslanih 20 vzorcev ugotovljena nose ma in pri drugem pršica, vsi drugi vzorci pa so bili negativni in nato lastnik ta dva panja z družinami takoj odstrani oziroma obolele družine zažvepla, to še ne pomeni, da drugih 18 čebeljih družin ni napadenih oziroma da so zdrave. Zmotno je tudi mnenje, da moramo samo čebelje družine, ki so obolele za nose mavostjo, zdraviti z nose makom ali fumidilom. Če je torej pri eni čebelji družini ugotovljena nose mavost, moramo predvidevati, da

so tudi druge čebelje družine obolele, toda bolezen se na zunaj še ni pojavila. Ni mogoče zatreti pršičavosti v čebelnjaku, če zdravimo s folbeksom le tiste čebelje družine, pri katerih je z mikroskopsko preiskavo potrjeno, da so pršičave, temveč vse. Še več, kot najuspešnejši postopek pri vsem tem se je pokazalo načrtno zdravljenje v večjem okolišu. Na družinah, ki so jih napadli paraziti noseče — in te smo ugotovili v zimskih mrtvicah, pa pri spomladanskem razvoju večkrat opažamo tole: čeprav so v čebelah ugotovljeni zajedalci noseče, se je družina v nadaljnjem razvoju dobro popravila in hitro razvijala. Nasprotno pa so čebelje družine, pri katerih v zimskih mrtvicah nismo ugotovili trosov zajedalca noseče, v nadaljnjem razvoju tako opešale, da od njih ni bilo nobene koristi. Zgoraj navedeni izjemni primeri niso redki pri nosečavosti in jih mora čebelar upoštevati, ko pozneje spomladi ocenjuje mikroskopske izvide laboratorijskih preiskav številnih vzorcev zimskih mrtvic.

Lahko rečemo, da s pregledovanjem zimskih mrtvic pravočasno odkrivamo nevarne bolezni odraslih čebel. S tem omogočimo takojšnje ukrepanje in pravilno zdravljenje, kar bo prispevalo k napredku čebelarstva pri nas. Mikroskopsko pregledovanje zimskih mrtvic je eden najvažnejših ukrepov pri preprečevanju bolezni.

ŠE NEKAJ VAŽNIH NAVODIL

DR. LEON KOCJAN

Iz tujih navodil za čebelarjevo delo pred pomladjo: Mrtvice lahko globoko zakopljemo ali pa sežgemo. Nikakor ne smejo biti raztresene v bližini čebelnjaka. Previdni moramo biti s sati, ki smo jih vzeli iz panjev, v katerih je bilo mnogo mrtvic.

Pogosto prenašamo noseče iz panja v panj pri dodajanju medenih satov. Onesnažene, s trebežem popačkane sate moramo takoj vzeti iz panjev in jih zamenjati z svežimi rezervnimi, ki smo jih nekoliko ogreli.

Osnovno pravilo bodi: Imejmo raje nekaj sposobnih in dobrih panjev kakor pa veliko število družin, od katerih je le nekaj močnih. Slabiče takoj odstranimo! Ob prvem trebilnem izletu je najlepša priložnost, da spoznamo obolele družine. Samo z uničenjem slabičev smo se osvobodili vseh možnih žarišč bolezni. V prosti naravi bi takšne slabotne družine že zdavnaj pomrle. Narava sama neizprosno odbira. Najslabše, kar lahko naredi čebelar, je, da uporabi slabiče za pojačanje drugih družin. Tako je sam povzročil, da začno slabeti še druge družine. Nismo za nobene kompromise, narava jih ne pozna. Spoznanja zadnjih let so vse to točno dokazala in zahtevajo, da se po njih ravnamo.

V glasilu avstrijskih čebelarjev (Bienenvater 1/1967) je o pojavljanju bolezni v Sloveniji napisano tole: Bolezni čebel v Sloveniji so redke. Noseča je komaj upoštevana, medtem ko redke primere pršičavosti zdravijo s folbeksom. Kliničnih znamenj bakterioloških obolenj Tropper ni mogel ugotoviti v nobenem čebelnjaku, enako nobenega primera kuge čebelje zalege. Boljše zdravstveno stanje moramo pripisati boljšim življenjskim pogojem, manjši uporabi sladkorja in večji zamenjavi čebel ter ravno tako

izenačenosti domače (!) pasme. (Opomba urednika zdr. koticčka: upoštevajmo v bodoče bolj noseimo, da ne pride zopet do večjih katastrof in da ne bodo naših matic zavračali zaradi nose mavosti. Upoštevajmo vsa higienska in zdravstvena navodila, pa bodo v Sloveniji bolezn i čebel čedalje bolj redke.

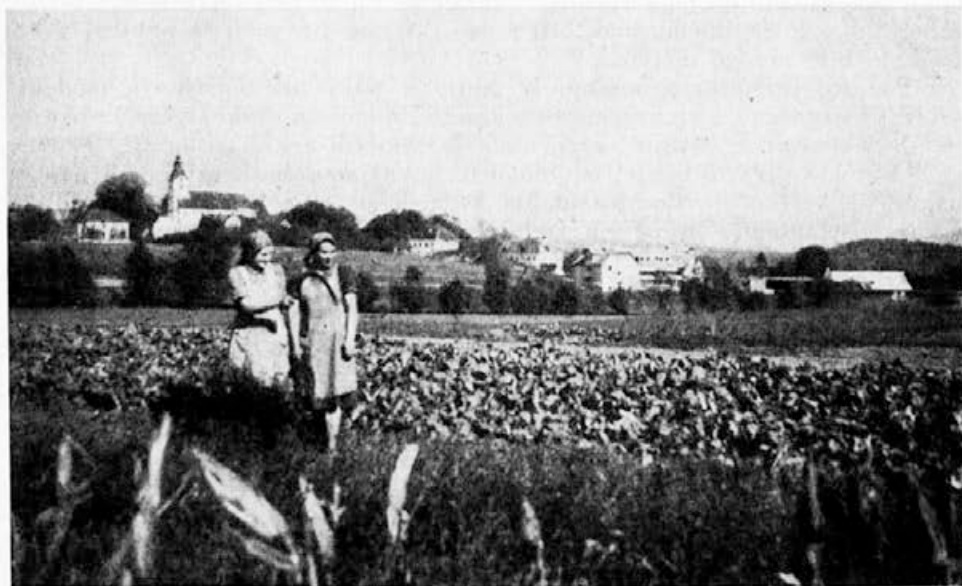
Stejskal z univerze v Venezueli poroča, da je pri vseh (19) preiskanih čebelah (po poreklu iz Nemčije) ugotovil Malpighi amebe. Po letnih poročilih — piše Stejskal — čebelar skih inštitutov v Nemčiji je ameboza zelo redko ugotovljena. Nadalje domneva, da čebele v Nemčiji bolj pogosto napade ameba, kakor so o tem doslej poročali.

Ameba malpighi sesa vsebino notranjih celic čebeljih ledvic, to je Malpighijevih cev k in preprečuje tako izločevanje urina. Urin pri čebelah ni tekoč, temveč se izločuje v obliki finega peska. Poleg tega amebe zamašijo Malpighijeve cevke in po mnenju nekaterih avtorjev izločajo tudi strupene pline.

Po »Die Biene« 1967

Opomba urednika zdrav. koticčka: Nekaj primerov ameboze v hudi obliki sem ugotovil leta 1954 po mrzli zimi. Ugotovljena je bila tudi v drugih republikah posamič. Leta 1956 pa je Matuka z Veterinarske fakultete v Sarajevu poročal na mednarodnem čebelar skem kongresu na Dunaju, da je v vasi pri Šibeniku v 102 panjih pri petih čebelar jih opazoval potek ameboze ter je 19 družin umrlo. Mnenja je bil, da je hudo deževje pospešilo potek bolezni. Bačić je histološko preiskoval malpighijeve cevke. Pri razpravi je povzročil ta referat na kongresu pri nek ih nemških strokovnjakih ostrejšo kritiko.

Nalezljivo amebozo so v zadnjih letih tudi pri nas ugotovili, vendar je v primerjavi s škodo, ki jo povzroča pri nas nose ma, komaj omembe vredna.

Komenda, kjer je živel Peter Pavel Glavar. Slika je iz leta 1959

Se o gradilnem satniku. Članek tovariša Gune v 2. številki t.l. dopolnjujemo s temle: Maja in junija, ko so čebelje družine v rojilnem razpoloženju, mora biti čebelar vsak teden enkrat pri njih, da prestavlja, izrezuje gradilne sate in s tem preprečuje rojenje. Čas za to pa mora vsak čebelar najti, sicer je bolje, da čebele opusti. Tudi v večjem čebelarstvu se gradilni sat odlično obnese. Ne morem si predstavljati, kako bi sicer lahko pregledal v enem samem dnevu, to so običajno nedelje, kar 50 ali 60 družin. To delo se spleča in prav s prestavljanjem in vestnim izrezovanjem gradilnega sata imamo čebele v kritičnem rojilnem času nekako »na vajetih«, da nam ne roje. Ves trud pa bi bil zaman, ko bi samo enkrat opustili tedenski pregled družin v tem kritičnem času.

Gradilni sat uspešno uporabljajo mnogi prevaževalci, nekateri pa ga bolj iz komodnosti odklanjajo kot nepotrebno zlo. Najbolj se obnese gradilni sat kot predzadnji tik ob gnezdu. Nekateri pa ga imajo tudi kot krajni sat na levi ali desni strani. Z gradilnim satom v plodišču čebele tudi ob slabih pašah prisilimo, da pokažejo, kaj nameravajo. Gradilne sate v okencih izdelujejo le ob zelo dobrih pašah. Na tem mestu so nepraktični, ker jih moramo pred vsakim prevozom izrezati. Pogosto je treba čebele v naglici prepeljati, z izrezovanjem pa bi imeli kar nekaj ur dela. Pri meni se je gradilni sat odlično obnesel. Imam jih na desni strani v plodišču in sicer je to predzadnji sat. Polovica satnika je predeljena z podolžno letvico; eno polovico zažičim s satnico, druga pa je prazna in jo izrezujem. Ne pozabimo pa pri tem še eno zelo važno korist. Če imamo v panju gradilni sat, nam čebele lepo izdelujejo satnice in nikjer ne najdemo nobenega sata, ki bi bil iznakažen s trotovino. Lani nalašč nisem dal trem panjem gradilnega satnika. V plodišču so potem čebele napravile trotovino na drugih lepih satih. In še nekaj si zapomnimo! Gradilne sate izrezujemo tedaj, ko so v njih že ličinke, ki plavajo v mlečku. Mlade čebele dojlje morajo namreč oddati svoj mleček in si s tem

sprostiti krmilne žleze. Vzrok rojilnemu razpoloženju je prav v prenapolnjenih krmilnih in voskovnih žlezah. Če čebele v panju ne morejo graditi satja in si sprostiti svojih krmilnih žlez, bodo silile k rojenju in tudi rojile. Z izrezovanjem gradilnih satov, z dodajanjem satnic in rednim prestavljanjem pa odlično postrežemo čebelji družini, ki nam zato prav gotovo ne bo rojila. Izrezane gradilne sate takoj pretopimo v sončnem topilniku ali pa jih stisnemo v kepe in prekuhamo ob prvi priložnosti. Ne odlašajmo pa predolgo, ker se bo sicer satje zaradi razkrajanja ličink usmradilo.

E. S.

Nove čebelarške knjige. Lani je ob koncu poletja izšla v Nemčiji knjiga, ki jo je ves čebelarški svet nestrpno pričakoval. Naš dobri znanec in prijatelj Adam Kehrl je končno le izdal svojo že pred leti napovedano knjigo z naslovom »Auf der Suche nach den besten Bienenstämmen«. (Iskal sem najboljše čebelje rodo-ve). V knjigi je objavil vsa svoja dose- danja poročila o potovanjih, dodal pa še nove zaključke in ocene o vrednosti posameznih čebeljih ras, ki so jih vzre-jali, križali in potem opazovali v Buck- fastu. Knjigi je napisal uvod profesor dr. Ruttner in med drugim poudaril, da je delo brez dvoma posebnost v so- dobnih čebelarški literaturi, brat Adam pa izredni mož, ki je doslej največ storil na področju vzreje in selekcije čebel.

V prvem delu je Kehrl opisal svoje poti po širnem svetu: Potovanje v Fran- cijo, Švico, Avstrijo, Italijo, na Sicilijo, v Nemčijo — (leta 1950). Leta 1952 pa je bil v Alžiriji, Izraelu, in pri nas v Slo- veniji. Leta 1954 je bil spet pri nas. Leta 1959 je obiskal Spanijo in Portugalsko, leta 1962 Malo Azijo, Turčijo, Egejske otoke in ponovno Jugoslavijo (Banat), Egipt, in Libijsko puščavo. V drugem delu ocenjuje posamezne čebelje rase po svojih dolgoletnih opazovanjih in izkuš- njah.

Knjiga ima 127 strani in je izšla v za- ložbi Walmar. (Walmar, Verlag, Zell, Weierbach) Iz knjige bomo ob prilož-

nosti ponatisnili oceno naše kranjice in banatske čebele. Kot nam piše brat Adam, je prva izdaja te knjige že pošla, pripravljajo pa drugo. Zanj je po vsem svetu veliko zanimanje. Letos bo izšla tudi v angleščini.

E. S.

Čebelarjenje med medvedi. Pod tem naslovom je objavil znani ameriški čebelarški list *American Bee Journal* zanimiv članek o tem, kakšne težave imajo ameriški čebelarji na Floridi s tem sladkosnednežem, ki jim dela velike preglavice in tudi škodo. Na Floridi je namreč

in je bil bolj pameten kot čebelarji: odtrgal je čelne strani panjev in potem z lahkoto pobral iz njih sladko vsebino. Čebelarji pa kljub temu niso odnehali: ogradili so stojišče z močno bodečo žico. Toda navihani sladkosnedneži so izkopalili pod njo jamo in tako spet prišli do panjev. Zdaj so čebelarji pred pokončno žično ograjo razprostrli bodečo žico še kak meter na široko po tleh. Toda tudi to ni pomagalo. Borili so se dalje. Spustili so v žico električni tok in postavili na njej še strašilne svetleče bombe, ki so močno pokale. Toda medved se ob dotiku žice še zmenil ni za električni tok, če ni bil preveč močan. Ko so se strašilne bombe razpočile in močno zasvetile, je sicer odskočil, toda kmalu se je spet vrnil. Bombe so pokale dalje, on pa jo je korajžno mahnil skozi žico in opravil svoje delo. Sele ko so spustili potem v žico zares močan električni tok, so medvede ugnali. Toda kljub temu prihaja medved vsak dan večkrat do žice

ogromen naravni park, v katerem so gozdovi zaščiteni. Tu raste bujno rastlinstvo. Tudi živali so zaščitene. Nič ni čudnega, da je v takih gozdovih odlična čebelja paša. Toda čebelarji bi tu ne mogli čebelariti, ko se ne bi znali uspešno braniti proti tem kosmatincem. Medvedi so panje že po nekaj dneh razbili in čebelarji so našli potem samo še trske. Možje pa so nato panje stisnili v eni vrsti in jih povezali z debelimi jeklenimi pasovi. Kosmatinec pa se ni dal ugnati

in jo potipa. Ko ga udari tok, se spet umakne. V notranjost ograda pa ne sili več. Lahko si predstavljamo, kakšne stroške imajo čebelarji s takimi pasišči. No, pa jo je neki čebelar le zagodil tem nepridipravom. Na več metrov visokih močnih tramih je zgradil neke vrste oder, kamor je postavil panje. Tja gori pa medvedi ne pridejo in čebele so tam na varnem pred njimi.

E. S.

Bele čebele. Kadarkoli govorimo o čebelah, mislimo vedno na našo sivko. Zato ni nič čudnega, da so odkrili leta 1957 v naravi belo čebelo, in sicer na irskem otočku *Inishbeara*. Odkrili so jo na prav nenavaden način. V Angliji je kuhanje žganja močno obdavčeno, zato otočani skrivaj kuhajo na črno. Da ne bi ostanki brozge z svojim duhom privabljali carinikov, zlivajo »kuharji« preostanke kuhe v ozke špranje med skalovjem. Toda vonj po sladkobi privablja čebele in med njimi je čebelar *Tight* opazil belodlakaste čebele. Zasedoval je njihovo letenje in našel je tudi njihovo gnezdo. Prenesel je čebele na svoj otok in začel gojiti bele matice nove pasme. Eno tako oplojeno matico so prenesli v Anglijo in jo dodali čebelji družini normalne barve. Na pomlad 1958 so jo čebele ugonobile in čebelar jo je našel pred žrelom, čeprav so bile mladice v tem panju tudi bele. Tudi nova matica, hčerka dodane matice, je bila bela, vendar je zalegala le normalno temne čebele. Njeni troti so pa bili beli. Na otoku *Inishbeara* še vedno živijo bele čebele.

Imker Freund 1961 J. M.

Poraba hrane in telesno izrabljanje pri proizvodnji voska. Dr. Weiss iz Erlangena je znanstveno raziskoval, koliko sladkorja porabijo čebele za gradnjo določene količine voska. Takole poroča:

Po končani jesenski paši smo poskusne družine ometli v prazne panje, kjer smo jim nudili le ozke osnove satnic za gradnjo. Kontrolne družine pa smo ometli na popolnoma izdelano satovje. Odslej smo vse družine enakomerno pitali z isto sladkorno raztopino. Po določenem času smo vse družine ometli s teh satov, da smo lahko ugotavljali, kolikšne so bile zaloge in iz tega smo lahko sklepali, koliko hrane so čebele porabile, da so izdelale 1 g voska. Kjer so bile razmere

normalno ugodne, so čebele porabljale 4 do 5 g sladkorja za 1 g voska. Pri nižjih zunanjih temperaturah in pri šibkejših družinah je bila poraba mnogo večja. Tudi majhne družinice so porabljale mnogo več hrane. Nobene razlike pa nismo mogli opaziti med domačo črno nigro in med sivo karniko. Enako tudi nismo mogli ugotoviti nobene razlike v porabi hrane in gradnji voska pri družinah, ki so prosto letale in prinašale obnožino in med tistimi družinami, ki smo jih gojili pod šotori in niso prinašale obnožine. Za proizvodnjo voska je torej pelod brez pomena!

Poskusne čebele, ki so si morale med pitanjem zgraditi novo satje, so na tem satju tudi prezimovale in so se na pomlad prav tako dobro razvijale kot tiste, ki smo jih ometli na že izdelano satje. Izločevanje voska in njegova predelava v satovje torej ne pomeni nobene fiziološke izgube.

Ko smo ugotavljali porabo sladkorja in iz tega nastale zaloge, smo ugotovili, da so skoro vse družine, ki so gradile satovje, zastavile in gojile novo zalego, kontrolni panji na izdelanem satovju pa ne. Iz tega sklepamo, da gradnja satovja ugodno vpliva na splošno počutje družine. V praksi so sicer že opazili, da tiste družine, ki mnogo gradijo, navadno dajejo tudi mnogo medu. Vendar gradnja satovja ne vpliva naravnost na donos medu. Domnevati moramo le, da se družine splošnega dobrega počutja izborna razvijajo in postanejo sposobne, da dobro grade in »pridelajo« mnogo medu.

Časopis za znanstvene raziskave
v čebelarstvu 1965

J. M.

Čebelja paša ob robu gozda. Zastopniki gozdne uprave in Luksemburške čebelarke zveze so se dogovorili, da bodo pri ureditvi gozdnega plašča ob hostah v državni lasti uporabljali grmovje in drevesa, ki medijo ali dajo pelod. Na skrajnem robu gozdnega plašča bodo uporabljali nizko grmičevje. Nato bodo sadili taka drevesa, katerih višina bo nanašala do dreves v gozdu. Globina gozdnega plašča bo znašala dvajset metrov. Strokovnjaško ga bodo uredili s sodelavci gozdne uprave. Tudi za rastlinsko ograjevanje in olepševanje kampingov naj se uporabljajo primerne rastline, koristne za čebele.

S. R.

IZVLEČEK IZ ZAPISNIKA

9. seje IO dne 10. januarja 1967

Ponujena zemljišča in objekte za čebelarstvo šolo bomo v kratkem pregledali. Pogodbe z Grafoimpeksom za souporabo nezasedenih prostorov še nismo sklenili. Podjetje Grafoimpeks smo morali opozoriti na njegovo pisмено izjavo, da prevzame omenjene prostore v najem s 1. septembrom 1966.

Izplačevanje nagrad opazovalcem opazovalnih postaj za gozdno medenje je v teku. Glede prodaje pisarniških prostorov na Miklošičevi cesti 50 smo v dogovoru z Medeksom.

Slovaški čebelarski organizaciji, ki namerava letos v mesecu juliju obiskati Slovenijo, smo poslali zaželeno informacije.

Tečaja za vzrejo matic, ki je bil 27. in 28. januarja v prostorih Zveze, se je udeležilo 54 čebelarjev — članov Zveze. Tečaj je lepo uspel. Predavala sta prof. Senegačnik in tov. Lobnik iz Maribora.

Glede panjskih končnic, ki jih ima Zveza začasno v Etnografskem muzeju v Ljubljani, sta se zglasila pri direktorju dr. Kuharju predsednik in tov. Verbič. Sporazumeli so se zaradi prenosa teh končnic v čebelarski muzej v Radovljici.

Kakor smo obveščeni, ni nobenih ovir več za zgraditev primerne hišice na plemenitih postaji pod Zelenico. V njej bodo shranjevali razne predmete, ki so potrebni pri vzreji matic.

Odposlali smo več dopisov v inozemstvo: v Čehoslovaško, Avstrijo, Nemčijo, Italijo in Anglijo.

Marjan Murn z Jesenic se nam je ponudil kot amater za filmanje poučnih čebelarskih filmov. Določena sta urednik prof. Senegačnik in inž. Sivic, da se z njim seznanita in pogovorita o nadaljnjem delu.

Rajko Levč nas je obvestil, da je pripravljen pomagati z raznim materialom pri morebitni gradnji čebelarske šole.

Veterinarski znanstveni zavod v Ljubljani organizira enodnevno posvetovanje o čebeljih boleznih v zveznem merilu. Obvestili ga bomo, da se udeležimo tudi mi tega posvetovanja.

Na proslavo 80-letnice Petra Močnika v Mariboru sta povabljeni predsednik Benedičič in tov. urednik.

Delegati, ki so se udeležili občnih zborov čebelarskih društev, poročajo, da so bili prav vsi zelo dobro obiskani.

PREDAVANJE

predsednika Avstrijske čebelarske zveze g. Alojzija Tropperja v Ljubljani

V nedeljo, dne 29. januarja 1967, je predaval našim čebelarjem v mali dvorani hotela Union o avstrijski čebelarski organizaciji predsednik Avstrijske čebelarske zveze g. Al. Tropper. Čebelarji so napolnili dvorano do zadnjega kotička; kakih 50 jih je moralo pa poslušati predavanje v prostorni avli pred dvorano.

Predsednik ZCDS je v pozdravnem nagovoru na kratko pojasnil dosednji razvoj medsebojnih odnosov obeh sosedskih čebelarskih organizacij. Glede na to, ker še ni vse naše članstvo seznanjeno, kdaj in kako je prišlo do teh stikov, priobčujemo v celoti njegov pozdrav.

Na splošno željo poslušalcev — bilo jih je vsega kakih 250 — bomo priobčili v naslednji številki Slovenskega čebelarja tudi celotno predavanje. Naš predsednik je pozdravil gosta takole:

»Danes imam prijetno dolžnost, da lahko pozdravim v naši sredi kot prvega čebelarskega predavatelja iz zamejstva v zadnjih 25 letih predsednika Avstrijske čebelarske zveze g. Alojzija Tropperja. Predaval nam bo o avstrijski čebelarski organizaciji, o njenih nalogah in ciljih.

Vodstvo naše čebelarske organizacije se že nekaj let ukvarja z različnimi organizacijskimi vprašanji in problemi. Za svoje delo bi radi našli tako organizacijsko obliko, ki bi najbolj ustrezala našim razmeram in hkrati omogočala večji napredek našega čebelarstva, ki ima tako bogato tradicijo.

Tako smo se leta 1963 na XIX. mednarodnem čebelarskem kongresu v Pragi seznanili podrobno s strukturo organizacije čehoslovaških čebelarjev. Njihova organizacija je zelo dobra, včlanjenih

ima nad 90 % čehoslovaških čebelarjev in ima pri svojem delu zares lepe uspehe. O tem smo dokaj obširno pisali tudi v našem čebelarstvu glasilu. Nekatere določbe iz statuta njihove organizacije smo prilagojene našim razmeram vnesli tudi v pravila naše organizacije.

Z vodstvom Avstrijske čebelarstva smo se seznanili leto pozneje na mednarodni vrtnarski razstavi leta 1964 na Dunaju. V okviru te razstave je namreč priredila Avstrijska čebelarstva zveza lepo čebelarstvo razstavo, ki jo je združila z rednim letnim zborovanjem avstrijskih vzrejvalcev čebel. V pozdravu na tem zborovanju sem med drugim omenil, da imata obe sosedski organizaciji, avstrijska in naša, nekatere podobne čebelarstvo probleme, ki bi jih lažje in bolj reševali, če bi jih urejali skupno.

Leta 1965 smo povabili Avstrijsko čebelarstvo in Deželno zvezo za čebelarstvo na Koroškem kot našo najbližjo sosedo na otvoritev obnovljenega čebelnjaka Antona Janša na Breznici. Naš slavnostni čebelarstvo rojak je bil namreč prvi učitelj na prvi čebelarstvo šoli na Dunaju. Ob tej priložnosti smo predlagali skupno zdravljenje čebelje pršičavosti vzdolž državne meje na mejnem odseku Spodnje Koroške in Štajerske. Jeseni tega leta smo se udeležili na povabilo Avstrijske čebelarstva zveze delovne konference deželnih referentov za zdravstvo čebel na štajerski čebelarstvo šoli v Gradcu. Na tej konferenci smo dobili vpogled v organizacijo zatiranja čebeljih boleznih in v takratno stanje čebeljih boleznih v Avstriji. Po poročilih deželnih referentov sem tudi jaz na kratko poročal o pršičavosti čebel v območju čebelarstva društva za Maribor in okolico. Sporazumeli smo se, naj bo naslednji sestanek zaradi dokončnega dogovora v Mariboru, in sicer tako pravočasno, da bi mogli začeti s skupnim zdravljenjem že spomladi leta 1966.

Dne 15. marca 1966 je bil sestanek v Mariboru. Na njem je bil sklenjen dogovor o skupnem zatiranju čebelje pršičavosti in hude gnilobe čebelje zalege v 5 km širokih conah vzdolž obeh strani državne meje na mejnem odseku Spodnje Koroške in Štajerske tja do trameje z Madžarsko. Podrobno je bil določen tudi način obveščanja o žariščih čebeljih boleznih na obeh straneh državne meje. Dogovor je trajnega značaja.

Mariborskemu sestanku so sledili medsebojni obiski krajevnih čebelarstvo or-

ganizacij na obeh straneh državne meje. Medsebojni odnosi se razvijajo živahno, čebelarji se med seboj osebno spoznavajo in sklepajo prijateljstva, kar je osnovni pogoj za uspešno skupno delo.

Nobenega dvoma ni, da smo s tem opravili pomembno delo v korist čebelarstva v obeh sosednjih deželah.

Pri tem se mi zdi potrebno, da poudarim in ugotovim zlasti tole:

1. Medsebojne odnose in sodelovanje razvijamo na osnovi pristnega prijateljstva in resnične demokracije. Le tako sodelovanje je porok za uspešno skupno zatiranje navedenih čebeljih boleznih.

2. Vse kaže, da se bo sodelovanje že v bližnji prihodnosti razširilo tudi na vzrejo in odbiro čebeljih rodov.

3. S sprejetjem delovnega programa naše zveze za 200-letno spominsko obdobje Antona Janša od njegovega odhoda na Dunaj konec leta 1766 do njegove smrti leta 1773 se bo sodelovanje razširilo tudi na čebelarstvo kulturno področje.

Skratka, naša čebelarstvo organizacija se uspešno vključuje v mednarodno delitev dela na področju čebelarstva. Obetajo se namreč v kratkem tudi že stiki z italijanskimi in madžarskimi čebelarji.

Predavatelj nam je poslal svoje predavanje vnaprej tako pravočasno, da smo ga lahko prevedli in imate prevod v rokah. Zato predlagam, da prevajanje odpade. Tolmačili bomo po predavanju vprašanja in odgovore ter diapozitive. Tako bomo lahko smotrno izkoristili tesno odmerjeni čas.

Se pred začetkom predavanja bi rad čestital predavatelju k visokemu odlikovanju, ki mu ga je podelila Avstrijska zveza čebelarjev ob slovesni otvoritvi pete avstrijske čebelarstvo šole na Koroškem preteklo jesen. Podelila mu je svoje najvišje odlikovanje — zlato Weipplovo medaljo za njegove izredne zasluge za avstrijsko čebelarstvo. Nato ga bom naprosil, da začne s predavanjem.

Zadnji odstavek v pozdravu je ponovil predsednik Benedičič v direktnem nagovoru v nemščini. Čestitki so se pridružili tudi poslušalci z živahnim odobravanjem.

Nato je začel predsednik Tropper s predavanjem. Predavatelj je želel za svoja izvajanja in za krasne barvne diapozitive topel aplavz. Zveza je poklonila predavateljevi soprogi lep narodni šopek, povezan s slovensko trobojnico, predavatelju pa ličen miniaturni gorenjski če-

belnjaček, delo našega člana Konrada Seiferta.

Nato se je predsednik naše Zveze zahvalil predavatelju in ob zaključku poudaril, da prispevata s takim sodelovanjem obe čebelarški organizaciji tudi k splošni krepitvi dobrih odnosov prebivalstva v obeh sosednjih deželah v smislu novoletnih želja deželnih glavarjev Stajerske in Koroške dr. Krainerja in Hansa Sime ter predsednika izvršnega sveta SR Slovenije tovariša Janka Smoleta.

Ob zaključku naj pripomnim še to, da nam je poklonila ob tej priložnosti Avstrijska čebelarška zveza po svojem predsedniku za izobraževanje naših čebelarjev serijo barvnih diapozitivov s področja biologije čebel in pojasnili v tiskani brošurici, za kar se ji tudi na tem mestu zahvaljujem. Iz razgovora s predsednikom g. Al. Tropperjem sem nadalje zvedel, da Avstrijska čebelarška zveza redno oskrbuje tudi grob našega slavnega čebelarskega rojaka Antona Janša in da polaga nanj občasno tudi vence. Kaj smo pa doslej storili mi?

Val. Benedičič

ZBOR BELOKRANJSKIH ČEBELARJEV

Dne 22. januarja t.l. je bila na železniški postaji v Črnomlju čakalnica I. razreda nabito polna čebelarjev, ki so se zbrali na občnem zboru svojega društva.

Predsednik društva tov. Ivan Biček je odprl občni zbor ter prisrčno pozdravil vse navzoče, še posebno pa delegata Zveze čebelarskih društev za Slovenijo v Ljubljani tov. Vlada Martelanca ter zastopnika Kmetijske zadruge v Črnomlju tov. Janeza Banovca. V svojem poročilu je prikazal delo upravnega odbora v minulem letu. Upravni in nadzorni odbor sta imela 6 sej. Člani odbora so razpravljali zlasti o organizaciji opazovalne službe za gozdno medenje. Ustanovljena je bila opazovalna postaja v Srednji vasi pri Črmošnjicah. To opazovalno postajo vodi tov. Jaklič Franc, ki je razumel prošnjo našega društva in jo je uspešno vodil. Poročal je Zvezi in našemu društvu o donosih s hoje in travnikov. Tov. Jakliču se za njegovo delo lepo zahvaljujemo.

Upravni odbor je v preteklem letu sklenil, da moramo pregledati zdravstveno stanje čebel. Ugotovljeno je bilo, da se na vsem področju Bele krajine ni pojavila nobena bolezen. Tudi ni bilo

zaslediti kakih zastrupitev čebel s strupenimi sredstvi ali s tovarniškimi plini.

Naše društvo ima 6 čebelarskih preglednikov z uspešno opravljenim tečajem. Letos so se prijavili na tečaje, ki jih je priredila Zveza, 4 člani našega društva, od tega kar trije iz družine v Metliki.

Upravni odbor društva je izdelal tudi kartoteko vseh čebelarjev in čebelarstev na teritoriju Bele krajine. Bila je poslana Zvezi v Ljubljano ter družinama na Vinici in v Metliki. Sedaj lahko z malo truda najdemo podatke za vsakega čebelarja in tudi tehnično delo naše organizacije je mnogo lažje voditi kot prej. Čebelarske družine že poročajo o manjših spremembah. To je dokaz, da razumejo bistvo in namen kartoteke ter tudi tehnični način vodenja. Če kartoteke ne bomo dopolnjevali in vodili po navodilih, vse težavno delo pri sestavljanju ne bi bilo imelo nikakršnega smisla. Pred vojno je bilo v Beli krajini več kot 4000 AŽ-panjev, sedaj jih imamo le 2867.

Čebelarstvo pri nas ne uživa take pozornosti, kakršno bi moralo. Kmetijske organizacije gojijo plantaže raznega sadnega drevja. Vse sajenje, škropljenje in še mnogo drugega dela bo zaman, če ne bodo prispevale svojega deleža tudi naše čebelice.

Čebelarji moramo še bolj strniti svoje vrste in se organizirati v močni organizaciji, ker bomo le tako dosegli tisto mesto v naši družbi, ki nam gre.

Delegat Zveze tov. Vlado Martelanec je pohvalil polnoštevilno udeležbo članov. Povedal je, da Zveza pridno utrjuje čebelarske organizacije, vendar tudi njej ne gre vse gladko pri pristojnih organih. Led pa se je začel topiti.

Potem je predaval tudi o vzreji in izbiri matic. Poudaril je, da je prav matica tisto bitje, od katerega je odvisen ves uspeh čebelje družine. Zaradi tega naj bo čebelar previden zlasti jeseni in naj ne zazimlja starih in slabih matic. Če naši stari očanci so bili pri izbiri matic natančni, saj so jeseni zažveplali vse tisto, kar ni prineslo medu in je bilo slabo.

V upanju, da bodo naše čebelice dobro prezimile in nam letos poplačale ves naš trud, tudi za preteklo leto, smo se čebelarji polni načrtov in trdnih sklepov o vztrajnem delu v organizaciji in v čebelnjakih v popoldanskih urah vračali na svoje domove.

Matija Weiss

ALBERT BERGOC

Tragična smrt mladega nadarjenega čebelarja Alberta iz Trnja pri Pivki nas je vse, ki smo ga poznali, globoko pretresla. Odšel je od doma z motornim kolesom, da bi prisostvoval sestanku čebelarke družine Pivka. Zaman so ga zbrani čebelarji pričakovali. Po nesrečnem naključju je z motornim kolesom trčil v nasproti prihajajoči avto.

Ni še bil 27 let star. Imel je polno lepih načrtov za prihodnost. Že v zgodnji mladosti je povezal ljubezen do cvetnih livad s čebelami in to s takim veseljem ter navdušenjem, da je postal vsem znancem čebelarjem svetel zgled, saj ga le-ti niso zaman imenovali »naš drugi mladi Janša.«

Kako je bil pokojni Albert priljubljen, je pričal njegov pogreb. Udeležila se ga je velika množica prijateljev in znancev ter njegov grob zasula s cvetjem.

Čebelarica družina Pivka je izgubila z njegovo prerano smrtjo zvestega člana, ki si je nenehno prizadeval, da bi postal čebelar. Zato pa je imel tudi uspehe.

Ni ga več med nami. Težko nam je, posebno pa še, če pomislimo, da ljube čebelice, ki jih je imel tako rad, ne bodo več v njegovem skrbnem varstvu. Dragoga pokojnika se bomo vedno spominjali kot dobrega čebelarja in človeka, ki je prezgodaj zapustil naše vrste.

J. S.

VLADO KLANJSEK

se je rodil 29. maja 1901 v Števerjanu pri Gorici, umrl pa je 11. decembra 1966 v Šempetru pri Gorici. Čebelaril je od 1935. leta. Zaradi svoje narodne zavesti je bil leta 1941 interniran. Ko se je po končani vojni vrnil, ni več našel svojih čebel. Začel je čebelariti znova.

Bil je dober čebelar in še boljši tovariš, zelo tih in skromen do svoje smrti. Zato je bil povsod, zlasti pa med čebelarji, zelo priljubljen.

JULIJ SILIČ

Dne 8. januarja 1967 nas je za vedno zapustil Julij Silič, član čebelarke družine Šempeter pri Gorici. Rodil se je 5. oktobra 1906 v Šempetru pri Gorici. Čebelaril je že od leta 1925. Bil je mirnega značaja, zaveden Slovenec in dober čebelar. Italijani so

ga že 1953. leta internirali. Ko se je po petih letih vrnil, ni imel več čebel. Nabavil je druge, toda že po dveh letih je moral znova v internacijo. Tretjič je začel čebelariti kot invalid po drugi svetovni vojni. Julij je bil povsod priljubljen in do svoje smrti vnet čebelar.

Oba čebelarja bomo vsi člani čebelarke družine ohranili v dobrem spominu.

Ivan Krajnc,
tajnik družine

JANEZ TAPEH

Dne 8. januarja 1967 nas je za vedno zapustil dolgoletni čebelar in član čebelarke družine Maribor-Center, potem pa član čebelarke družine Kamnica-Bresternica tovariš Janez Tapeh, kmet iz Sobra. Rodil se je 27. septembra 1876. Kot mlad fant je začel čebelariti najprej v koših, potem pa v AŽ-panjih, ki jih je imel 12. Čebelariti je začel že leta 1907. Bil je vnet čebelar in rad je pomagal drugim. Ni poznal sebičnosti, bil je odkrit; kar je vedel o čebelah, to so vedli tudi drugi čebelarji.

Čebelarstvo društvo za Maribor in okolico mu je leta 1965 podelilo častno diplomu ob 50-letnici čebelarjenja. Leta 1964 je zbolel. Svoje ljubljenske je moral prodati. Težko se je ločil od čebelic, ki jih je imel tako rad. Ohranili ga bomo v trajnem spominu.

Čebelarica družina
Kamnica-Bresternica

IVAN BERVAR

Kruta usoda je posegla v vrsto odbornikov čebelarstva društva Celje. Nepričakovano je dne 21. novembra 1966 preminil po kratki in mučni boleznj požrtvovalni odbornik našega društva tov. Ivan Bervar, star 60 let. Rodil se je 19. junija 1906 v Vojniku v

družini obrtnika — kovača. Po končani tehniški srednji šoli se je kot strojni tehnik zaposlil v Železarni v Muti, pozneje kot tehnični vodja tovarne v Zrečah. — Tam pod zelenim Pohorjem je vzljubil čebelice in takoj postal član čebelarske organizacije. Leta 1947 se je zaposlil v Emajlirki v Celju in tam delal kot gospodarski svetnik do svoje prerane smrti.

V odboru čebelarstva društva Celje je vneto in požrtvovalno sodeloval dobrih sedem let. Poznajo ga čebelarji obsežnega celjskega območja, saj je rad hodil medenje na občne zборе in tudi na strokovna predavanja. Bil je dve leti tudi predsednik celjske čebelarske družine.

V naših vrstah je ostala neizpopolnjena vrzel in pogrešali bomo pokojnikove dobre nasvete in njegov vedri nasmeh.

Cebelarsko društvo Celje

MAKS ROZEJ

Dne 5. avgusta 1966 je zlasti vse nas čebelarje pretresla vest, da je umrl Maks Rozej, upokojenec ravske železarne in čebelar od rane mladosti. Z njim je izgubila čebelarska družina Ravne na Koroškem svojega dolgaletnega in zvestega člana. Rodil se je tovarniškemu

delavcu dne 18. septembra 1911 v Podkraju pod Uršljo goro. Po končani osnovni šoli je šel v tovarno, kjer je prekinil delo samo med vojno, ko je šel v partizane. Leta 1964 je odšel v pokoj. Takrat je trdil, da se bo sedaj lahko še bolj posvetil čebelam, vendar je to njegovo željo pretrgala zahrbtna bolezen in prerana smrt. Mnogo prezgodaj je zapustil svojo ženo in nepreskrbljene otroke, svojo zelo lepo urejeno domačijo in svoje ljubljence — čebelice.

Ob pogrebu je bil čudovito lep dan, kakršnih smo imeli lansko poletje tako malo. Najbolj nam je bilo hudo, ko smo ga spremljali na zadnji poti mimo njegovih dveh čebelnjakov.

Ob njegovem grobu so se poslovili od njega štirje govorniki, tovarniška godba pa mu je zaigrala žalostinko.

Ivan Dretnik,
Ravne na Koroškem

JANEZ SPUNT

Sneg je pokrival poljana, ko smo dne 21. januarja 1967 v Kresnicah spremili k zadnjemu počitku Janeza Spunta, dolgoletnega odbornika čebelarstva društva Litija.

Janez Spunt se je rodil v Kresnicah 4. maja 1894. Čebelariti je začel leta 1920. V kresniškem okolišu je bil eden najuglednejših čebelarjev stare generacije. Bil je gostilničar »Na griču« v Kresnicah do leta 1948, potem se je pa zaposlil v kresniški apnenici. Takoj po osvoboditvi je postal odbornik društva Litija in terenski poverjenik za kresniški okoliš. Zelo vestno se je udeleževal vseh sej in sestankov. Bilo je že kar prislovično, da prav on ni nikdar manjkal. Zato smo bili začudeni, da ga na občni zbor 8. januarja ni bilo. Ko smo zvedeli, da je bolan, smo ga sklenili čimprej obiskati. Toda nepričakovano je umrl in tako smo šli lahko samo še na pogreb. Bil je vnet za vsako dobro stvar v naši organizaciji.

Na zadnji poti so spremljali dragega pokojnika poleg sorodnikov še številni prijatelji in znanci, med njimi tudi mi čebelarji; predsednik našega društva se je od njega poslovil ob odprtem grobu s svojim govorom. S težkim srcem smo se litijski čebelarji poslovili od dragega tovariša, toda spomin nanj bo ostal vedno med nami.

I. Z.

UMRLA STA

Josip Stojkovič in dr. Milan Podgornik. Oba sta bila pred vojno znana in ugledna ljubljanska čebelarja. Na stara leta nista več čebelarila, zato se obeh zaslužnih mož ni nihče spomnil v našem glasilu. To ni prav. Osmrtnici bomo objavili, ko bomo zbrali podatke o obeh pokojnikih.

POROČILO ZA JANUAR

V prvi polovici meseca je bila povprečna temperatura zraka od -2°C do $+10^{\circ}\text{C}$. Snežiti je začelo že ob novem letu, vendar ni padlo toliko snega, da bi se obdržal dalj časa. Sneženje se je večinoma spremenilo v deževje, kar je povzročalo neprijetno snežno brozgo. V drugi polovici meseca se je temperatura zraka nekajkrat dvignila do $+13^{\circ}\text{C}$, kar je bilo v prid čebelam, saj jih je sonce izvabilo, da so izletele in se otrebile.

Poročevalci poročajo:

Breg-Tržič: Upam, da čebele dobro prezimujejo. Triurni izlet je bil 27. januarja normalen.

Žerovnica-Postojna: V prvi polovici meseca je bilo mrzlo s snegom. Druga polovica je bila razmeroma suha in topla. Po 80 dneh mirovanja so čebele spet izletele in se otrebile.

Rogatec: 15. januarja je bil snežni vihar, 23. januarja pa lep in topel dan, da so čebele izletele in se otrebile.

Lovrenc na Pohorju: 27. januarja je bil delno izletni dan. Na snegu ni bilo videti mnogo iztrebkov. Kaže, da so zdrave.

Selnica ob Dravi: V prvi dekadi je zapadlo 73 cm snega. Snežna odeja je trajala 30 dni. Poraba medu je normalna. Kakšne bolezni nisem opazil. Izlet je trajal pet ur.

Kraj opazovalnice	Donos ali poraba v			Skupno pridobil ali porabil dkg	Srednja mesečna toplota $^{\circ}\text{C}$	Dnevi			Sončni sij v urah
	I.	II.	III.			izletni	deževni	s snežno odejo	
	mesečni tretjini dkg								
Breg-Tržič	-20	-20	-30	-70	-3,0	1	1	14	123
Dražgoše-Sk. Loka	-40	-40	-30	-110	-3,4	1	3	31	85
Žerovnica-Postojna	-5	-30	-45	-80	-2,1	1	3	26	106
Rogatec	-10	-10	-10	-30	-2,3	1	2	23	45
Lovrenc na Pohorju	-25	-25	-30	-80	-2,9	1	—	31	112
Selnica ob Dravi	-8	-10	-14	-32	—	5	—	30	132
Lovrenc na Drav. polju	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Cezanjevci-Ljutomer	-60	-60	-40	-160	-3,0	—	4	30	67
Bučkovci-Videm ob Sčavnici	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Prosenjakovci-M. Sobota	-20	-20	-40	-80	-1,9	2	7	28	108
M. Polana-Lendava	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Svibnik-Črnomelj	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Iška vas	-20	-30	-50	-100	-4,0	5	3	20	101
Skofije pri Kopru	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pušča-Bistra-Zagreb	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Povpreček	—	—	—	-82	—	—	—	—	—

ZA PLEMENILNO POSTAJO A. JANSKA POD ZELENICO

so darovali: Čebelarstvo društvo na Vrh-niki 15.000 S din, udeleženci tečaja za čebelarstvo preglednike 14.700 S din, udeleženci tečaja za vzrejo matic 10.750 S din in čebelarstva družina Ljubljana 10.000 S din. Vodji plemenilne postaje se vsem darovalcem iskreno zahvalujeta.

IZ UPRAVE

Zadnji rok za oddajo listov v vezavo je 15. marec t. l. Pohitite z oddajo! — Zaloge fumidila -B je pošla. V približno 14 dneh prejmemo nadaljnjo pošiljko.

Navodilo za uporabo streptomicina, posnetega mleka in jaje v prahu ter pripravljanje medenega testa so bila priobčena na strani 105—109 Slovenskega čebelarja 1964 in na strani 82 Slovenskega čebelarja 1962. Za uporabo fumidila -B pa na straneh 4—7 Slovenskega čebelarja 1965 in v tej številki na str. 68.

Pri Zvezi lahko dobite posneto mleko in jajca v prahu. Priporočamo oboje zlasti čebelarjem, ki čebelarijo stalno ali začasno na gozdnih pasiščih, kjer je premalo obnožine ali pa je sploh ni.

Vse naše člane, ki še niso poravnali letošnje članarine (naročnine), prosimo, da obiščejo blagajnika družine (društva) in uredijo to čimprej.

Zveza uraduje ob delavnikih od 7.30 do 13. ure in ob četrtkih tudi popoldne od 15. do 18. ure. Čebelarstvo društvo Ljubljana vsako sredo od 9. do 12. ure; čebelarstva družina Ljubljana pa vsak četrtek od 9. do 12. ure, vsi v Zvezini pisarni, Ljubljana, Cankarjeva 3/II-desno. Telefonska številka 20-208.

VABILO

Redni letni občni zbor čebelarstva društva Kranj bo v nedeljo, dne 12. marca 1967 ob 9. uri v prostorih gostilne »Pri lovcu« (Fink) z običajnim dnevnim redom. Vsi vljudno vabljeni!

CD Kranj

OBVESTILO

Zaradi pravilne in enakomerne razporeditve pripeljanih čebel na akacijevih pasiščih naročamo vsem prevaževalcem družbenega in privatnega sektorja, da prijavijo svoje prevoze čebelarstvu družini v Veržeju najpozneje do 1. maja 1967.

Čebele morajo biti brezpogojno zdrave. Prijavam je treba priložiti potrdila o zdravstvenem stanju čebel. Pozneje prispelih prijav ne bomo upoštevali.

Čebelarstva družina Verzej

Tovariš Ivan Leskovec,

prejeli smo vaš dopis z naročilom in fotografijo, toda brez naslova. Prosimo, da nam ga sporočite.

ISCEM

družabnika s 7500 N din za razširitev čebelarstva obrata. Plačam višje obresti ali pa delim polovico medenega pridelka. Vse drugo po dogovoru. Jožef Cernejšek, upokojenec in čebelar, pošta Laporje pri Slovenski Bistrici.

PRODAM

10 naseljenih AŽ-panjev na 9 satov. Janez Ilaš, Ljubljana, Milana Majena 52.

PRODAM

15 naseljenih AŽ-panjev. Naslov na upravi SC.

PRODAM

20 naseljenih AŽ-panjev, omaro za satje in zložljiv čebelnjak za 24 panjev. Srečko Gostinčar, Kranj, Križnarjeva 5.

PRODAM

zaradi selitve čebelnjak za 30 AŽ-panjev in 15 dobro zazimljenih čebeljih družin z vsem čebelarstvom orodjem. Karel Erjavec, Otočec ob Krki št. 3.

PRODAM

20 čebeljih družin na 9 satov brez panjev in 50 izdelanih praznih satov. Peter Zupan, Zalog 57, Cerklje na Gorenjskem.

KUPIM

12 rabljenih nenaseljenih AŽ-panjev na 11 ali pa 10 satov. Aleksander Jovanović, Lekovac, J. M. brigade br. 193/A, SR Srbija

KUPIM

5—10 nenaseljenih, dobro ohranjenih AŽ-panjev na deset satov. Sušteršič Milan, Murska Sobota, Arh. Novaka 15.